

Sotilaan pohdinnat
ja Pekka Särkiö.

► Sivu 4

Pyhän maan uusi
piispa Ibrahim Azar
Kuopiossa.

► Sivu 12

Arjen usko ja Kati
Tervo-Niemelä.

► Sivut 2-3

Joni Pomell ajeli mopokirkkoon

► Sivu 6

Usko kannattelee KUOLEMASSAKIN

Mitä ihmettä on uskonnollisuus arjessa? Sitä Itä-Suomen yliopiston uusi professori Kati Tervo-Niemelä on pohtinut työnsä lisäksi miehensä sairastumisen ja kuolinvuoteella.

Lahjakas ja utelias tutkija ja opettaja **Kati Tervo-Niemelä**, 45, on juuri pitänyt virkaanastujaisluentoonsa, hän on äskettäin aloittanut käytännöllisen teologian professorina Itä-Suomen yliopistossa. Juuri nyt elämässä näkyy valoa pitkän raskaan vaiheen jälkeen.

Neljä ja puoli vuotta syöpää sairastaneen miehen rinnalla omaishoitajana oli niin raskasta, että sen kuvaamiseen ei löydy sanoja. Ei oikein huokaustakaan. Tajua siitä, kuinka lujilla oli, tuli ja tulee oikeastaan vasta jälkeensä, puolison kuoleman jälkeen. ”Syöpä oli alusta lähtien jokseenkin kaikkialla ja oli heti selvää, ettei parannuskeinoa ole, ja elinaikaa on todennäköisimmin muutamia kuukausia. Neljän ja puolen vuoden ajan tein töitäni niin, että saatoin aamulla lähteä työmatkalle ulkomaille, koska mieheni vointi vaikutti hyvältä. Illalla tuli viesti, että vointi on rajusti huonontunut, ja lensin omalla kustannuksellani takaisin.”

”Vaikeinta oli katsoa toisen tuskaa ja kipua. Kun aikuinen mies vain huutaa äitiä hyvin voimakkaan kipunsa keskel-

lä, vieressä on aika neuvoton. Ei voinut ajatella elämää eteenpäin edes päivä kerrallaan, oli vain käsillä oleva hetki.”

Muuten Kati Tervo-Niemelä kokee oppineensa kiitollisuutta mieheltään: ”Vain kerran, muutaman minuutin ajan, aistin katkeruutta. Muina aikoina hän oli levollisen tyyni ja elämänhaluinen, ja juuri ennen kuolemaansa hän vielä puhui: jos pappi tietäisi taivaasta sen mitä (hän) tietää nyt”.

Kuolemanpelko

Rippikoululaisten, työntekijöiden, kirkosta eronneiden ja median näkökulmasta uskonnollisuutta tutkinut nainen löysi uuden ulottuvuuden tutkimuksilleen: kuolemanpelon tutkimus ja kysymys siitä, miten eri tavoin uskonto on yhteydessä kuolemanpelkoon.

Kuolemanpelkoa ja ahdistusta löytyy hyvin eri tavoin uskonnollisten ja uskonnottomien elämästä: vahva uskonnollisuus voi sisältää ankaran jumalakuvan ja sitä kautta kuolema ja helvetti voivat pelottaa traumatisoitumiseen saakka. Toisaalta kuoleman ja kuolemanpelon kanssa eletään arjen uskonnollisuuden vahvistamana.

Tuskaisina päivinä ja yön pitkinä, yksinäisinä tunteina tutkija mietti, millaista kuoleminen on. Millaista tukea, millaista kohtaamista kuoleman vierellä kulkija kaipaa? Millaisia sanoja? Millaista toimintaa, millaista kirkkoa, mitä viestiä seurakunnalta – millaista uskoa?

”Oli tilanteita, jolloin kipeästi kaipa- sin apua. Heikkoina hetkinä ei yksinkertaisesti ollut voimavaroja siihen, että itse hakisi apua. Silloin tuntui, ettei löydy edes numeroita, en tiennyt kenelle tai mihin soittaisin. Olisin myös kaivannut enemmän sitä, että minuun otetaan yhteyttä ja kysytään, mitä

kuuluu, miten jaksan. Ei puhuttakaan, että kaiken keskellä olisi ollut vapaata aikaa tai voimia käydä vaikka psykologilla, niin intensiivistä elämä oli.”

Suomalaisen terveydenhuollon huono tila piirtyi näkyviin, kun kuolemansairaallekin oli vaikea saada lääkärinaikeita. Esille tuli myös se, miten tärkeää on empaattinen suhtautuminen sairaaseen:

”Kun ensimmäinen lääkäri näytti kuvia ja kertoi, että syöpä on levinnyt laajalle ja on paikoissa, joita ei voi ajatella leikattavan, hän oli kylmä ja kova, tunteeton. Siihen tilanteeseen palasimme monta kertaa jälkeensä. Hoitajalla olivat vedet silmissä, kun 39-vuotias kolmen lapsen isä sai tuomionsa.”

Kohdataanko ihminen kysymyksineen

Tuo omakohtainen karu kokemus kertoo kohtaamisen merkityksestä, joka tulee myös Tervo-Niemelän tutkimuksissa esiin kautta linjan:

”On aivan olennainen asia myös kirkossa, miten ihminen tulee kohdatuksi, kuuluksi, nähdyksi, omana itsenään ja omien elämänsä kysymystensä kanssa. Jos häntä ei kutsuta mukaan henkilökohtaisesti tai jos häntä ei aidosti kohdata, oman paikan löytäminen seurakunnassa on vaikeaa. Myös vastuuta pitää uskaltaa antaa, jotta yksilö tulee osalliseksi yhteyteen.”

Moni seurakunnan työntekijä, olipa sitten pappi, diakoni, nuorisotyöntekijä tai vaikka haudankaivaja, on avainasemassa havaitsemaan sitä, millaisia asioita ja kysymyksiä ihmiset omassa arjessaan pohtivat:

”Usko sanoitetaan entistä henkilökohtaisemmin. Tänä päivänä ihmiset eivät ota valmiita vastauksia vastaan, vaan kirkon tulee kuunnella herkäällä

korvalla heidän tarpeitaan ja hengellisyyttään, jotta se löytäisi jatkossakin tavat olla läsnä ihmisten elämässä.”

”Valitettavasti silloin tällöin näen kuoron ja sokean papin, jolla ei ole aavistustakaan siitä missä todellisuudessa ihmiset elävät, he ovat uponneet syvälle opinkappaleiden suohon.”

Kiinnostava kutsu

Kati Tervo-Niemelä puhuu nopeasti ja vilkkaasti uuden Jätkäsaaren kotinsa ruokapöydän äärellä. Seitsemännen kerroksen ikkunoista avautuu huikea näkymä Helsingin ylle. Kymmenvuotias tytär, perheen nuorin, tulee koulusta kotiin ja avaa kirjeen, jonka lähettäjä on seurakunta. Kuoresta avautuu kutsu kymppisynttäreille. Mukana on kaksi ranneketta Linnanmäen huvipuistoon.

”On ollut hauska huomata, että seurakunta voi tarjota lapselle niin kiinnostavaa toimintaa, että pyhäamuna urheilutreenien aikaan tytär voi sanoa, että lähtisi mieluummin kirkkoon. Sellaista en muista omasta lapsuudestaani.”

Oman lapsuutensa ja nuoruutensa Kati Tervo-Niemelä eli Ilmajoen seurakunnassa, jonka hän koki avarana. Usko oli luontevaa. Uskonnollisuus on vahva voimavara, kokemus kannateltavana olemisesta.

”Esimerkiksi hautajaiset ja hartaudet sairaalassa kuolinvuoteella ja arkun äärellä ovat hyvin merkityksellisiä, ne keventävät ja kanavoivat surua: sen koin itse ja näin lapsestani myös. Mystiikastakin voi löytyä keinoja sanoittamaan sanoittamatonta.”

ULLA REMES

AJANKOHTAISTA

Piispat vetoavat rauhan puolesta

Arkkipiispa **Kari Mäkinen**, Tampereen hiippakunnan piispa **Matti Repo** ja Kuopion hiippakunnan piispa **Jari Jolkkonen** vetoavat yhdessä Suomen Lähetysseuran toiminnanjohtaja **Rolf Steffanssonin** kanssa, että väkivalta saadaan loppumaan ja rauhanomainen ratkaisu Palestiinassa ja Israelissa löytyy.

”Olemme järkyttyneinä seuranneet väkivaltaisuuksien kärjistymistä Israelissa ja Gazan rajalla. Tuomitsemme Gazan rajan mielenosoittajia vastaan osoitetun suhteettoman voimankäytön. Tähän mennessä väkivaltaisuuksissa on kuollut 60 ja haavoittunut yli 2000 palestiinalaista.”

Vetoomuksessa muistutetaan, että Suomi on yhdessä EU:n kanssa sitoutunut etsimään alueelle ratkaisua, joka perustuu kahden elinkelpoisen valtion

rauhanomaiselle rinnakkainelolle.

”Kehotamme Luterilaisen maailmanliiton tavoin kansainvälistä yhteisöä etsimään uudella päättävyydellä rauhanomaista ratkaisua konfliktiin. Vetoamme, että Suomi edistäisi ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamista.”

Piispat ja Steffansson myös antavat täyden tukensa Jordanian ja Pyhän Maan evankelisluterilaiselle kirkolle, joka ponnistelee vaikeassa tilanteessa oikeudenmukaisen rauhan ja sovinnon puolesta Jerusalemissa ja Lähi-Idässä.

Palestiinalaistaustainen Jordanian ja Pyhän Maan evankelisluterilainen kirkko (ELJCHL) on yksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon kumppanuuskirjoista. Sillä on yhteistyösopimus Kuopion hiippakunnan ja Suomen Lähetysseuran kanssa.

#SILMÄTRISTISSÄ

TUULA HYTTINEN

ULLA REMES

PUOLITOISTA vuotta sitten miehensä haudannut nainen ottaa käteensä puisen enkelin: muutto, uusi työ ja uudet ihmiset ovat auttaneet siirtymään elämässä surusta eteenpäin.

PÄÄKIRJOITUS

Minna Siikaniva
minna.siikaniva@evl.fi

Pysyvää on vain muutos

Osallistuin muutama viikko sitten Kuopion Muotoiluakatemiassa *Tulevaisuuden trendit* -seminariin. Luennoija, trendianalytikko **Susanna Björklund** ennakoi tulevaisuutta, tutkii asiakaslähtöisyyttä, kulutuskäyttäytymisen ja arvojen muutoksia sekä muotoiluprosesseja.

HÄNEN MUKAANSA ”ilmastonmuutos, digitalisaatio ja ikääntyminen ovat tätä päivää. Nykyään ajatellaan, että vanhuus alkaa 74-vuotiaana. Ennustusten mukaan vuoteen 2050 mennessä 70 % maailman väestöstä asuu kaupungeissa. Tämä johtaa vääjäämättä muutoksiin. Vastuullisuus ja suvaitsevaisuus nostavat päätään. Sinkkuus on lisääntymässä monessa ikäluokassa. Asuntojen koot pienevät ja säilytystilat vähenevät. Tämä edesauttaa jakamistalouden syntymistä.”

Jakamistalous lisääntyy.

NYKYÄN uusin kerrostaloihin rakennetaan taas kerhotiloja ja talosaunoja. Joissakin taloyhtiöissä yritetään virittää entistä enemmän yhteisöllistä toimintaa tietoisesti. On omat facebook-sivut, lenkkiپیrit ja lastenhoitoringit.

BJÖRKLUNDIN mukaan on tärkeää huomata muutos monella alalla. Yllättävät yritykset voivat laajentaa toimintojaan tai tehdä keskenään yhteistyötä.

MUSEOKORTTI on ollut menestystuote ja museot ovat viime vuosina muutenkin nostaneet profiiliaan. Niiden yhteyteen on tullut kahviloita ja kauppia. Museoissa järjestetään myös vaikkapa sinkkutapaamisia. Samoin kirjastot ovat onnistuneet laajentamaan tarjontaansa. Niistä voi lainata nykyään muutakin kuin kirjoja ja myös sisustukseen on kiinnitetty huomiota. Kahvilat ovat alkaneet muuntautua viihtyisiksi oleskelutiloiksi, joissa on rauhallisia nurkkia myös etätötekeville.

MITEN KIRKKO voisi vastata tulevaisuuden muutoksiin? Minkälainen on sinun kirkkosi? Osallistu ja vaikuta syksyn seurakuntavaaleissa #minunkirkkoni.

KUUKAUDEN VALINNAT

1,8 mrd

15-24-VUOTIAITA nuoria on nyt 1,8 miljardia. Kirkon Ulkomaanavun *Youth on the Move* -raportin mukaan epävakaisissa oloissa nuoria ei riittävästi tueta. Yhdeksän kymmenestä nuoresta asuu kehittyvissä maissa ja pakolaisista 10 prosenttia on nuoria.

KIRKOLLISKOKOUKSESSA Turussa käsiteltiin hiljattain avioliittolakia. Perustevaliokunta katsoi mietinnössään, että aloitteen esittämät näkökohdat eivät anna riittäviä perusteluja Suomen evankeliluterilaisen kirkon nykyisen avioliittokäsityksen laajentamiselle tai muuttamiselle. Perustevaliokunnassa istuvat Kuopiossa mm. piispa **Jari Jolkkonen** ja **Pekka Niiranen**.

AVIOLIITTOKÄSITYKSEN laajentamista koskeva esitys jätettiin Turun kirkolliskokouksessa äänestyksen jälkeen raukaamaan, mutta piispa Niirasta kehoitettiin selvittämään vaihtoehtoja avioliittokäsityksestä vallitsevan erimielisyyden ratkaisemiseksi.

OPETUSMINISTERI Sanni Grahn-Laasonen valtioneuvoston tervehdyksessään kirkolliskokoukselle korosti lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä moniammatillista yhteistyötä lasten ja nuorten kysymyksissä ja toivoi erityisesti nuorten aktiivisuutta syksyn seurakuntavaaleihin.

15 000

SAASTAMOISEN SÄÄTIÖN suurimman, 15 000 euron apurahan sai teologian tohtori **Niilo Lahti**.

54

KIRKON työmarkkinajohtajana työskentelevä kirkkoneuvos **Vuokko Piekkala**, 54, on seuraava valtakunnansovittelija, **Minna Helteen** seuraaja.

RUKOILEN

Läsnäoleva Jumala,

Kun me yhdessä kuuntelemme Sinua,
Sinä avaat meille tien.

Kristus, ystävämme,
rohkaise askelemme
rakkauteen,
kohtaamisiin,
iloon ja yksinkertaisuuteen
kunnioituksen, vieraanvaraisuuden ja
sovituksen hengessä.
Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen
nimessä.

Aamen.

HENGELLISYYS on osa armeijaa

”Siellä, missä kuolemanvaara on lähellä, papeilla on yhä paikkansa”, sanoo kenttäpiispa Pekka Särkiö.

VESA KEINONEN

Puolustusvoimien kirkollista työtä johtava kenttäpiispa **Pekka Särkiö** aloitti toisen viisivuotiskautensa helmikuussa. Hänen mukaansa sotilaspa-
peilla on edelleen paikkansa siellä, missä eletään lähellä kuolemanvaaraa.

Puolustusvoimien kirkollinen työ sai alkunsa sata vuotta sitten sisällissodan riehussa kiivaimmillaan. Maaliskuussa 1918 asessori **Hjalmar Svanberg** esitteli kenraali **Mannerheimille** Valkoisen armeijan kirkollisen työn suunnitelman.

Toisen maailmansodan aikana sotilas-
pappien rooli oli tärkeä rintaman ja koti-
seudun henkisen mielialan ylläpitäjänä. Sotarovasti **Johannes Björklund** sai jatkosodan aikana ensimmäisenä kenttä-
piispan arvonimen.

Nykyinen viranhaltija Pekka Särkiö on seitsemäs kenttäpiispa. Hän näkee Puolustusvoimien kirkollisella työllä edel-
leen suuren merkityksen.

”Mahdollisuus uskontoon on aivan jokaisen ihmisen perusoikeus. Varuskun-
nissa ollaan suljettujen porttien sisäpuo-
lella ja hengellinen toiminta pitää tuoda sinne sisälle.”

Puolustusvoimien perustehtävä on huolehtia maanpuolustuksesta. Siinä eletään lähellä kuolemanvaaraa ja ollaan muutenkin erossa omaisista ja tutuista turvaverkoista.

”Kaikki nämä asiat herättävät monissa ihmisissä uskonnollisia ja eettisiä kysymyksiä. Syntyy tarvetta pohtia oikeaa ja väärää sekä etsiä turvaa jostakin itseä korkeammalta”, kenttäpiispa miettii.

Linkki miesten ja päällystön välillä

Varuskuntiin astuu palvelukseen kaksi kertaa vuodessa noin 12 000 nuorta miestä tai vapaaehtoista naista. Vielä parikymppisenä ajatus omasta kuolevaisuudesta on useimmille kaukainen. Kaikki tuntuu olevan mahdollista.

”Jos sitä haavoittumattomuuden pintaa sitten yhtäkkiä joku raapaisee, niin nuoren perusturvallisuus voi järkkä. Viime syksyn tasoristeyssonnettomuus Raaseporissa oli tästä koskettava esimerkki”, kenttäpiispa sanoo.

Särkiön mukaan sotilaspappi edustaa tehtävänsä ja persoonansa kautta toisenlaista ulottuvuutta kuin Puolustusvoimien muu henkilöstö.

”Pappi voi avata varusmiehille ja muille palveluksessa oleville ajatuksen siitä, että kaikki ei olekaan siinä mitä tässä ympärillämme näemme.”

Sotilaspappi toimii yksikössään myös tärkeänä linkkinä päällystön ja rivimiesten välillä.

”Hänen kauttaan komentaja saa tiedon siitä, mikä on joukon kiinteytyminen, moraalinen ja halu toimia annettujen tavoitteiden mukaisesti. Vastaavasti pappi taas välittää miehille voimaa, yhtenäisyyttä ja motivaatiota lisääviä ulottuvuuksia. Niitä asioita, joita ei ehkä muuta kautta tulisi”, Särkiö pohtii.

Hengellinen pohja ohuempi

Suomalainen yhteiskunta maallistuu tasaista tahtia. Varuskunnissa valtaosa palveluksessa olevista kuitenkin edelleen

osallistuu hartauksiin ja muuhun kirkolliseen toimintaan.

”Vuonna 2015 tulivat voimaan uudet määräykset sotilas- ja paraatihartauksista sekä oppitunneista. Kaikille on taattu tasapuolinen mahdollisuus uskonnolliseen tai uskonnottomaan vaihtoehtoon.”

Pekka Särkiön mukaan kristillisen yhtenäiskulttuurin rapautuminen vaikuttaa väistämättä myös Puolustusvoimien hengelliseen työhön.

”Aikaisemmin riitti se, kun pappi armeijassa muistutti siitä, mitä oli kotona, koulussa ja rippikoulussa opetettu. Nyt hengellinen pohja on ohuempi, ja papin toiminta saattaa vaikuttaa vieraammalta.”

Erot maan eri osien välillä ovat myös huomattavat. Etelä-Suomen varuskunnissa on enemmän niitä, jotka haluavat antaa sotilasvalan sijasta vakuutuksen.

”Joissakin Pohjois-Suomen varuskunnissa taas vapaaehtoiset iltahartaudetkin vetävät hyvin osallistujia”, kenttäpiispa huomauttaa.

Kantahenkilökunnan suhtautuminen Puolustusvoimien hengelliseen työhön on pääosin hyvin positiivista.

”Toki osalla ammattisotilasta suhde uskontoon voi olla etäinen. Enemmistölle koti, uskonto ja isänmaa ovat edelleen tärkeitä perusarvoja.”

Sotilasammattiin on kaikkina aikoina kuulunut myös tietty nöyryys tuntemattoman edessä.

”Eletään lähellä kuolemanvaaraa ja joudutaan ratkaisemaan kysymyksiä, jotka voivat vaikuttaa toisen ihmisen henkeen ja terveyteen. Ymmärretään, että

turvaa on syytä hakea ihmisistä korkeammasta voimasta.”

Sotilasimaami ei lähitulevaisuutta

Suomessa asuu arviolta 50 000 – 70 000 islaminuskoista ja heistä monet nuoret miehet suorittavat varusmiespalveluksen. Särkiö muistuttaa siitä, että kokonaisuuteen suhteutettuna määrä on pieni.

”Tammikuussa astui palvelukseen 12 000 uutta alokasta ja heidän joukossaan oli noin 150 muslimia.”

Kenttäpiispan mukaan islaminuskoiset huomioidaan varuskunnissa ruokavaliota ja juhlatilaisuuksia myöten sekä mahdollistamalla palveluksen rajoissa rukoukset ja paasto.

Siihen on kuitenkin Särkiön mukaan vielä matkaa, että Puolustusvoimissa palvelisi sotilasimaami.

”Jotta meillä voisi olla sotilaspastoria vastaavassa tehtävässä islaminuskoinen, niin pitäisi olla akateemisesti koulutettu islamilainen teologi, joka on suorittanut varusmiespalveluksen Suomessa. Lisäksi islamilaisuuden suunnissa on eroja, jotka olisi otettava huomioon.”

Islaminuskoisten määrä ei myöskään vielä anna aihetta sotilasimaamin tehtävän perustamiselle.

”Naapurimaiden asevoimista esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa tai Saksassa ei vielä sellaista ole”, kenttäpiispa Särkiö toteaa.

MITÄ MIELESSÄ?

SOHVI ROIVAINEN on suunnitellut monipuolista toriohjelmaa tanssifestivaaleille.

Tanssifestivaalin taustajoukoissa

Pian kaupungin kesä herää toden teolla eloon, kun *Kuopio Tanssii ja Soi* -festivaali pyörähtää käyntiin. Pohjoismaiden suurin tanssitaideviikko tuo paikkakunnalle kansainvälisistä väreistä, matkailijoita, sykkettä ja elämää.

Monipuolisen ohjelman rakentaminen ja käytännön järjestelyjen toteuttaminen vaatii mittaamattomasti työtunteja sekä asiasta innostuneita tekijöitä. Talkootyöläisillä ja eri alojen opiskelijaharjoittelijoilla onkin merkittävä rooli festivaalin onnistumisessa. Yksi heistä on kulttuurituottajaksi opiskeleva **Sohvi Roivainen**.

Miten päädyit harjoitteluun juuri tanssiviikolle?

"Olen Kuopiosta kotoisin, mutta opiskelen Jyväskylässä. Halu-

sin suorittaa opintoihin kuuluvan harjoittelun täällä ja tanssifestivaali vaikutti hyvältä vaihtoehdolta. Viime vuonna olin ensimmäistä kertaa mukana. Se oli niin mukava kokemus, että halusin päästä suorittamaan myös tämän vuoden harjoitteluni samaan paikkaan."

Mitä tehtäviisi kuuluu?

"Nyt olen suunnitellut torin ja kaupunginteatterilla pidettävän ELO-Forumien ilmaisohjelmaa. Myös nettisivujen päivittäminen ja erilaiset toimistohommamat ovat tulleet tutuiksi."

Oletko itse tanssin ystävä?

"Lapsena harrastin tanssia, mutta sittemmin se on jäänyt. Olen päässyt harjoittelun aikana katsomaan festivaalin esityksiä, mikä on ollut aivan mahtavaa. Liikekieltä katselles-

sa saa tehdä omia tulkintoja. Tänä kesänä odotan erityisesti *Les Ballets Jazz de Montrealin* teosta, joka pohjautuu **Leonard Cohenin** musiikkiin. On jännää nähdä, kuinka hänen musiikkinsa taipuu tanssiksi.

Esitykset ovat olleet inspiroivia, mutta ainakaan vielä en ole hakeutunut takaisin tanssitunneille. Tosin vannomatta paras."

Mitä harjoittelu on sinulle antanut?

"Olen saanut varmuuden siitä, että opiskelen oikeaa alaa. Myös ammatillinen itsevarmuus on kasvanut. Ja tietysti olen saanut tutustua ihaniin ihmisiin. Uskon, että jatkossakin pidämme yhteyttä tämän työporukan kesken."

HELI HARING

MINUN KIRKKONI

Minun kirkkoni kantaa humanismia

Kauppaneuvos **Paavo Jauhainen** tuntee talouselämän ja talouselämä Jauhaisen: pankin toimitusjohtajana eläkkeelle jäänyt Jauhainen muistetaan myös Lihakunnan ja sen jatkajien toimitusjohtajuuksista, useiden pörssiyritysten puheenjohtajuuksista ja vielä useampien yhtiöiden ja säätiöiden hallitusten jäsenyyksistä.

Hän naurattaa tuttujaan ja hämää vieraita esittelemällä itsensä teurastajaksi. Olvi-säätiössä ja Luterilaisen kulttuurin säätiössä vaikuttanut kulttuurimesenaatti ei pidä ääntä itseltään.

Sivistys, humanismi ja taloudellinen hyvinvointi liittyvät Jauhaisen ajattelussa yhteen. Talous ja tasa-arvo kukoistavat ennen kaikkea luterilaisissa maissa.

"Jos laitetaan yhteen nippuun luterilaiset Pohjoismaat sekä

luterilainen Saksa ja toiseen nippuun vaikkapa Värimeren alueen katoliset ydinvaltiot, huomataan valtavat erot hyvinvoinnissa, yksilöiden välisissä tuloeroissa ja taloudessa."

"Esimerkiksi korruptio on luterilaisissa maissa huomattavan vähäistä kaikkiin muihin maihin verrattuna. Luterilaisuudella on merkitystä yhteiskunnalliseen tasapainoon ja ihmisten välisiin hyvinvointieroihin."

"Rohkenen ajatella, että Luther toi reformaatiolla kirkon kautta sivistyksen näihin maihin."

Jauhiaista pyydetään usein luennoimaan talouden ja johtajuuden kysymyksistä. Hän tuntee Raamattunsa ja on löytänyt sieltä niin hyvät johtajuuden määritelmät, että pitää Raamatun johtajuuden ensimmäisenä käsikirjana.

Hyvä johtaja on sivistynyt ja suvaitsevainen ihminen, joka

KAIJA VUORIO

tiedostaa ihmisten erilaiset lahjat ja hyväksyy erilaisuudet. Hyvä johtaja ymmärtää, ettei ihminen ei tule koskaan valmiiksi. Ja pitää elämänohjeenaan: toinen toisten kunnioittamisessa kilpailkaa.

KAIJA VUORIO

Kuopion Hautakivipalvelu Oy

Hautakivet kesäksi kuntoon meiltä

- Kultaukset, hopeoinnit, kaiverrukset
- Pesu, puhdistus
- Oikaisut
- Uudet hautakivet

Pyydä ilmainen arviointi

Jarkko Kivioja
044 780 4798 / 040 737 0114

www.hautakivipalvelut.fi

Parasta paikallista palvelua

Pyydä tarjous täydenpalvelun hautajaisjärjestelyistä.

**KOIVUMÄEN
KARTANO**

Koivumäenkuja 18

017 361 4291

www.koivumäenkartano.com

1953

**KUOPION
HAUTAUSTOIMISTO
NIIRANEN**

Savonkatu 24

017 261 3686

www.hautauksetniiranen.fi

Linjurin Kukka
Puijonkatu 45, p. 046 921 4720, JOKA PÄIVÄ 8-18
verkkokauppa avoinna 24/7 osoitteessa linjurinkukka.com
info@linjurinkukka.fi

Tarhurin Kukka ja Sidonta
Kalevalankatu 23 A 2, Männistön ostoskeskus,
p. 262 2821, MA-PE 9 -17, TI suljettu, LA-SU 9-14

**HAUTAKIVET
LISÄKAIVERRUKSET**
sekä kaikki kivialan palvelut

KIVILÄHDE
KAAVIN KIVI

KAAVIN KIVI OY - KIVILÄHDE
Kirjekuorentie 6, Kaavi
p. 017 6880100, myynti@kaavinkivi.fi
Avoinna ma-pe 8-17
www.kaavinkivi.fi

**TERAPIAPALVELU
KolmasIkkuna**

"Kohti toivon näköaloja"

Vuorikatu 16 Kuopio, puh. 050 4631362.

- HAUTAKIVET
- KAIVERRUKSET
- KULTAUKSET
- ENTISÖINTITYÖT
- KIVILYHDYT

Sari Kämäräinen
Jääskelänkatu 1
70780 Kuopio
puh. 050 575 0004
www.kivipajasarik.fi

PUIJON KIVI

HAUTAKIVET
KAIVERRUKSET
ENTISÖINNIT
MUUT KIVITYÖT
PYÖRÄKATU 15, KUPIO
Tervetuloa tutustumaan
myyntinäyttelyyn!
Puh. 017 282 9000
puijonkivi@puijonkivi.fi
www.puijonkivi.fi

HERRAN YLISTYS pisti mopot pärisemään

Mopojen kaasutus kuului varmasti kirkon pihalta perille asti.

Oli kirpeä huhtikuinen kevätilta Kallaveden kirkon alapihalla. Kymmenkunta mopoa seiso siistissä rivissä kirkon vieressä. Parikymmentä seurakuntalaista kuunteli, kun pappi **Oona Huttunen** piti hartausta.

Vaikka puhe oli kevyt, niin asia oli painava.

”Mopokirkko on hartaus, jossa toivomme Jumalan siunausta kaikille mopoilijoille ja kaikille niille kilometreille, mitä nyt tulevan kesän aikana mopoilla, kevyillä moottoripyörillä ja skoottereilla ajetaan”, Huttunen sanoi.

Itsekin voi vaikuttaa turvallisuuteensa

Täysin uusi ilmiö kaksipyöräisten omistajille suunnattu mopokirkko ei ole. Moottoripyöräilijöiden messuja ja hartauksia on ollut aiemminkin. Mopokirkko on nuorisotyön näkemys niistä.

”Minäkin olin teini-ikäisenä tosi kova mopoilija. Tänäpäin tosin en tullut tänne mopolla, sillä minulla ei ole nykyään sellaista.”

Myös mopokirkkoidean Kallaveden seurakuntaan tuonut erityisnuorisotyönohjaaja **Pekka Asumaa** on aikoinaan taittanut työ- ja vapaa-ajan matkaa moottoripyörällä. Lapsiperhearjen myötä kuljetusvälineeksi vaihtui auto.

”Ajattelimme, että tällainen kevyenliikenteen siunaus voisi muistuttaa mopoilijoita siitä, että itsekin voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa liikenteen seassa. Lisäksi ainakin Kallaveden seurakunnan strategiassa sanotaan, että seurakuntalaisille tulisi järjestää erimuotoisia jumalanpalveluksia ja hartauksia perinteisten lisäksi”, Asumaa sanoo.

TIMO HARTIKAINEN

Vapaaseen tilaan helppo tulla

Vaikka tilaisuuteen olivat tervetulleita kaikki ikään katsomatta, se oli selkeästi suunnattu rippikouluikäisille nuorille. Tapahtumassa käynnistä riparilaiset saivat merkinnän riparikorttiinsa. Esimerkiksi **Joni Pomell**, 14, oli tullut tapahtu-

maan ensisijaisesti merkinnän vuoksi. Hän totesi pitäneensä erityisesti tilaisuudessa esiintyneen nuorten bändi *Muurari Rabbit'sin* musiikkiesityksistä.

”Tällaiseen vapaaseen tilaisuuteen on kivempi tulla, kun ei tarvitse istua kirkossa paikallaan kuuntelemaan”, hän tuumasi.

TIMO HARTIKAINEN

TOM RÄSÄNEN ajoi mopo-kirkkoon Yamaha Aerox -skootterilla. Mopokirkko on nuorisosisä motoristikirkosta.

Mopokirkon sisältö oli perinteinen, tosin mopokirkkoon sovitettu. Oli laulua, Raamatun teksti, rukous ja siunaus. Välillä kuunneltiin nuorten bändin menevää musiikkia. Mopokirkko huipentui Herran ylistykseen, joka tällä kertaa tapahtui mopojen välityksellä. Papin ilmoittamassa kohdassa kaikki kymmenkunta mopoa pärähti käyntiin. Kaasutus kuului varmasti perille asti.

Mopokirkko järjestettiin yhteistyössä mopoilevien nuorten kanssa. Yksi tapahtuman järjestäjistä oli jo pari vuotta sitten oman rippikoulunsa käynyt, ja edellisessä isosenakin toiminut **Tom Räsänen**, 16. Aktiivinen nuori nähtiin myös osana bändiä.

”Tulin tänne Yamaha Aerox -skootterilla. Odotan saavani tältä illalta turvallista ja iloista mieltä”, Räsänen jutteli.

MAIJU KORHONEN

KOLUMNI

Silmiin katsominen on jotain todella hienoa

Oletko joskus tuntenut olevasi yksinäinen, vaikka olet ihmisten ympäröimänä? Minä olen. Tunne on kovin ristiriitainen.

Yksi lapsuuden kokemukseni siitä, että en ole tervetullut porukkaan, liittyy muodostelmaluisteluun. Koin, että valmentaja ei pitänyt minusta.

Onneksi minulla oli muutama kavere siellä enkä jäänyt ihan yksin. Muistan myös aina sen, kun yksi joukkuekavereista puolusti minua kylmäkiskoisien valmentajan nälvinessä. Kylläpä se tuntui hyvälle. Muistan, että ainoa inhimillisen lämmön ilmaus tuli valmentajalta kerran halauksen muodossa, kun pääsimme mitalisijoille. Muuten

lämpötila hänen osaltaan oli pakkasen puolella.

Olen tutustunut viime aikoina **Lars Svendsenin** kirjaan nimeltä *Yksinäisyyden filosofia*, jossa pohditaan, mitä on yksinäisyys. Teema on paljon esillä. Ihminen kaipaa yhteyttä toiseen ihmiseen ja vaikka ihmisiä olisikin ympärillä, ei välttämättä synny sellaista tunneyhteyttä, joka tyydyttäisi ihmisen tarpeen yhteenkuuluvuuden tunteesta. Ihmiseltä voi myös puuttua verkostot, joihin kuulua ja silloin voi kokea yksinäisyyttä. Yksin oleminen on kuitenkin eri asia kuin yksinäisyys. Tähän kokemukseen tunteet siis liittyvät vahvasti.

Oma huono kokemukseni harrasteporukassa syrjimisestä ei ole lannis-

tanut minua yhteyden etsimisessä, vaan halu kuulua porukkaan on antanut rohkeutta etsiä uusia harrasteporukoita, kavereita ja ystäviä. Toisaalta se on tehnyt myös varovaiseksi, kun ihmissuhteissa luottamustakin joskus koetellaan.

On tärkeää arvostaa itseään ja luottaa siihen, että minä olen hyvä juuri tällaisena ja minulla on oikeus kuulua johonkin. Koen, että yhteyden luominen toiseen ihmiseen vaatii rohkeutta, uskallusta olla näkyvä ja myös kykyä nähdä toinen. Silmiin katsominen on myös jotain todella hienoa.

JENNI NISKANEN

AURINKO lämmitti Pölhön saassa retkeilleitä Heilastelijoita.

Sinkkuna kesään

Helluntain Heilastelijat tapasivat Pölhön saassa.

JO PERINTEEKSI muodostunut perheneuvonnan järjestämä sinkkutapahtuma kokoon tui helluntaina Pölhön saassa. Aurinkoinen ja lämmin alkukesän päivä oli houkutellut paikalle kuusi eri-ikäistä miestä ja naista, jotka syystä tai toisesta elävät parhaillaan yksin.

Helluntain Heilastelijoiden nimellä pidetty sinkkuretki järjestettiin tänä vuonna kolmatta kertaa. Osallistujat paistoivat grillikatoksessa suklaatäytteisiä banaaniveneitä ja rupattelivat niitä näitä. Puheenaiheena oli muun muassa sinkkuus ja se, miten tilanteeseen oli päädytty.

”Ihminen voi olla yksinäinen monella tapaa. Voi olla eronnut, leski, vapaaehtoisesti sinkku tai myös niin, ettei parisuhdetta vaan ole syntynyt, toiveista huolimatta”, sanoi Kuopion evankelis-luterilaisten seurakuntien perheneuvoja **Tarja-Tuuli Liinamaa**.

Kysyttäessä, millaisia suunnitelmia osallistujilla on tulevalle kesälle, moni odotti tapaavansa ennen kaikkea uusia ihmisiä, joiden mukana olisi helpompaa jättää vanha taakse. Myös luonnossa liikkuminen, marjastus ja pihatöiden tekeminen saivat omat kannattajansa.

”Tärkeintä on, että on tekemistä eikä tarvitse olla yksin”, sinkut totesivat.

Valintana erillissuhde

Parisuhteen loppumisen myötä tullut tyhjiys nousi esiin kaikkien sinkkujen puheissa. Rantakalliolla tuumittiin, että ahdistavien ajatusten noustessa pintaan paras lääke on lähteä pois kotoa sellaisten ihmisten seuraan, joihin ei liity muistoja parisuhdeajalta.

”Tosin monelle on kynnys lähteä ulos tapaamaan uusia ihmisiä, sillä alussa olo voi olla hyvin väsynyt. Yksin jääminen on kriisi, ja siinä on monta vaihetta ennen kuin ihminen on valmis suuntautumaan uutta kohti.”

Liinamaan mielestä on epäreilua, että monissa lomakeissa henkilön täytyy lokeroida itsensä johonkin parisuhdekategoriaan ja tuoda esille, että minulla oli kumppani.

”Voi olla, että erosta tai puolison kuolemasta on kulunut jo vuosikausia, mutta status ei vanhene. Ihminen ei voi olla enää avioliiton solmimisen jälkeen vain neutraalisti naimaton.”

Hän kertoo, että nykyään monet eronneet eivät enää edes halua uutta kokopäiväistä parisuhdetta, vaan yhä enenevässä määrin asutaan omassa kodissa ja seurustellaan etänä.

”Syntyy erillissuhde eli suhde, jossa molemmilla osapuolilla on oma koti.”

Jos ei heilaa helluntaina...

Oli eron syy mikä tahansa, niin erilaiset juhlapyhät, kuten joulut, juhannukset ja syntymäpäivät ovat sinkkuuteen totutleville elämän vaikeimpia hetkiä. Samoin kesään ladattavat odotukset voivat luoda oman paineensa. Vanha sananlasku *Jos ei heilaa helluntaina niin ei koko kesänä* on hyvä esimerkki siitä, että kesä on jotain erityistä ja siihen pitää valmistautua kiireellä.

”Eteläamerikkalainen tuttu ni ei käsitä, miksi kesällä koko Suomi on lomalla ja talvella tehdään enemmän töitä kuin jaksetaan”, Tarja-Tuuli Liinamaa totesi.

Tämä kummastusta herättänyt kansallisaate näkyy muun muassa siinä, että kesäisin Suomessa on tapahtumia enemmän kuin mihinkään muuhun aikaan vuodesta. Toisaalta se on hyvä, sillä näin ollen keväällä sinkuksi jääneellä on kaikki mahdollisuudet onnistuneeseen kesään, sananlaskusta huolimatta.

”Seurakunnan lisäksi ainakin Kuopion Taidemuseo ja ravintola Samruai järjestävät tapahtumia sinkuille”, Pölhön saaresta vinkattiin.

MAIJU KORHONEN

KIMALTAVAN Kallaveden rannalla paistettiin banaaniveneitä ja tehtiin suunnitelmia tulevalle kesälle.

Eron viisi vaihetta

Shokkivaihe – tapahtunut tuntuu epätodelliselta

Rakkaussuhde on päättynyt – tilalle tulee viha

”Kaupankäynti” – pyrkimys saada suhde takaisin lähes hinnalla millä hyvänsä

Sopeutuminen – tunnekuohut lientyvät

Irrottautuminen ja uudelleensuuntautuminen

ASIANAJOTOIMISTO KOLARI & CO.OY

Seppo Kolari, Matti Reinikainen, Ville Heikinheimo, Katriina Manninen, Kristian Kakko, Anu Kolari
Kauppakatu 39 A, 4.krs, 70100 KUOPIO
(017) 265 7777/puh. (017) 261 1085/fax
www.kolari-co.fi

Perunkirjoitukset, perinnönjaot, testamentit ym.

ASIANAJOTOIMISTO ESA AIRAKSINEN

Tulliportinkatu 34, Kuopio
050 3522516, www.esairaksinen.fi

PERHEOIKEUDEN LAKIASIAT

Esim. avioehto, testamentti, perunkirjoitus
alkaan 400 € + kulut + alv. 24 %

Asianajotoimisto Kalevi Pitkänen Oy

Puistokatu 6, 70110 Kuopio
puh. 017 282 2211 • faksi 017 282 3101
www.kalevipitkanen.com • aatsto@kalevipitkanen.com

PERUNKIRJOITUKSET

testamentit – kauppakirjat ym. asiakirjat ammattitaidolla
ja joustavin maksuehdoin

Herastuomari Leila M. Tuomainen

p. 044 211 9876, sähköposti tuomainen.leila.m@gmail.com

TÄYDEN PALVELUN HAUTAUSTOIMISTO

EKOLOGINEN HAUTAUSPALVELU

Savon Kalla

Pohjois-Savon alueella
HAUTAUSPALVELU alk. **390,-**

p. 044 240 2202 • Pyörönkaari 26, Kuopio • www.savonkalla.fi

- + KULJETUKSET
- + ARKUT
- + UURNAT
- + KUKAT
- + PITOPALVELU
- + PERUNKIRJOITUKSET
- + HAUTAKIVET

sis. perinnepuukun, yhden kuljetuksen, vainajan vaatteet ja pukemisen.

Palvelemme teitä kaikissa hautausjärjestelyihin liittyvissä käytännön asioissa luottamuksella, yksilöllisesti ja ammattitaidolla

Toimialueena Kuopion seutu ja lähikunnat

Iltaisin ja viikonloppuisin
puh. 040 585 0456

toimisto@hautaustoimistoparviainen.fi

www.hautaustoimistoparviainen.fi

Hautaustoimisto Parviainen Oy

Savonkatu 18 | 70110 Kuopio | ma-pe 9-16 | puh. 017 261 3771

Suru on hitaasti vaalenevia varjoja...

Hautaustoimisto J. NURRO OY

Kauppakatu 55-57, KUOPIO, puh. 017-261 3065, 040-505 6287
saila.lehto@nurro.fi www.nurro.fi

KAIKKEA KIVAA KOTIIN

WWW.KEITTIOTUNING.FI

Tietokoneapu

**Kotitalous-
vähennys 45%**

www.orden.fi

040 5844 045

Tiedämme mielen ja yhteisön toiminnasta enemmän kuin sata vuotta sitten.

Viisas ottaa virheistään OPIKSEEN

Viisas harkitsee mitä tekee, tyhmä vain toimii.

Nenässä tuntuu palaneen tuoksu. Ihmettelen hetken ja sitten välähtää. Marjapiirakka on vielä uunissa! Otan sen nopeasti pöydälle jäähtymään. Reunat ovat palaneet.

Taas. Näin kävi viimeksikin. Silloinkin unohduin johonkin ja piirakka kärehti.

Leivontamoka auttaa näkemään, mitä on viisaus: ”Järkevä harkitsee mitä tekee.” Näin viisaus määritellään *Vanhan testamentin Sananlaskujen kirjassa*.

Jos olisin ollut viisas, olisin toiminnut seuraavalla tavalla. Ensimmäisen pysähdyn hetkeksi ajattelemaan tulevaa leivontaprojektia. Käyn koko homman läpi mielessäni. Viisas kun harkitsee, tyhmä vain toimii.

Silloin olisin muistanut, mitä viimeksi tapahtui. Niinpä laitan tällä kertaa kellon soimaan, jotta varmasti hoksaan ottaa piirakan ajoissa ulos uunista. Viisas ei tee samaa mokaa kahdesti. Hän oppii.

Maailman viisain ihminen

Viisaus liitettiin antiikin aikana neljänneksi kardinaalihyveeksi rohkeuden, kohtuullisuuden ja oikeudenmukaisuuden joukkoon.

Koska viisaus on hyve, se ei ole muutumaton ominaisuus kuten silmien väri, vaan se voi lisääntyä tai vähentyä. Ihminen voi kypsyä tai taantua.

Viisaus jakautuu kolmeen osaan, tietoon, taitoon ja tunteeseen. Teoreettista tietoa ja teknistä osaamista voi opiskella. Samoin tunneälyä ja sosiaali-

sia taitoja. Viisas tunnistaa tietämättömyytensä ja haluaa muuttaa tilanteen.

Platonin kertomus filosofi **Sokrateesta** havainnollistaa tätä osuvasti. Muuan oraakkeli oli kerran kutsunut Sokrateesta maailman viisaimmaksi mieheksi.

Tämä ihmetytti Sokrateesta, sillä hänen filosofinen metodinsa viittasi päinvastaiseen. Luennoimisen ja opettamisen sijaan hän kyseli muilta ja haastatteli heitä. Joskus sokraattiset dialogit johtivat oivallukseen, useimmiten opittiin vain se, ettei kukaan tiedä mitään. Etsimistä on jatkettava.

Lopulta Sokrateelle selvisi, miksi oraakkeli piti häntä niin viisaana. Hän tiesi tietämättömyytensä, mutta ei tyytynyt siihen. Hän etsi viisautta. Näin hän on tosi filosofi, viisauden rakastaja ja tavoittelija.

Oppilas on siis opettajaansa viisaampi. Oppilaan oppi kun lisääntyy. Opettaja pysyy paikoillaan, vaikka ehkä luulee itseään hyvinkin viisaaksi.

Tieto lisääntyy

Tämän tekstin lukija on tottunut meitä ympäröivän tiedon valtavaan massaan. Se on vielä useimmiten helposti saavutettavissa. Avataan kirja tai etsitään netistä.

Lisäksi tietämys kasautuu huimaa vauhtia. Arjen löydöt ja tieteellinen tutki-

mus tallennetaan kirjalliseen muotoon, niin että uusia sukupolvia ympäröi paljon suurempi tietopankki kuin edellisiä.

Tiedon kasautuminen on uusi ilmiö. Esimerkiksi lääketieteessä se alkoi hitaasti yskähdellen vasta joskus 1800-luvun alussa. Siihen saakka lääketieteen löydöt olivat vaatimattomia. Anatomiaa ja fysiologiaa tunnettiin jonkin verran, mutta sairauksia ei juuri pystytty parantamaan. Vasta ensimmäisen maailmansodan aikoihin potilas oikeasti hyötyi lääkärin luona käymisestä.

Nykyään lääketiede etenee joillakin alueilla suorastaan kvanttihiipin. Tieto kasvaa ja hoidot paranevat jatkuvasti.

Kaikilla muillakin aloilla teoreettinen ja tekninen osaaminen lisääntyy koko ajan. Lisäksi se jakautuu yhä tasaisemmin, etenkin kun tietämyksen historiaa katsoo hieman pitemmästä aikavälstä käsin.

Yliopistoja on nykyään kaikkialla. Kehitysmaista tullaan opiskelemaan Suomeen. Yhdessä maailmankolkassa tehty löytö leviää nopeasti kaikkialle.

Elämäntuska ennallaan

Tunneäly ja sosiaaliset taidot eivät kasaudu samalla tavalla. Niiden tieteellinen tutkimus tuki etenee. Tiedämme mielen ja yhteisöiden toiminnasta valtavan

paljon enemmän kuin sata vuotta sitten.

Silti yksittäisten ihmisten elämäntaito ei lisääntynyt samassa suhteessa. Ihmiset kipuilevat tänään samanlaisten mielensisäisten kysymysten kanssa kuin heidän isovanhempansa. Ihmissuhteet ovat aina yhtä vaikeita. Arkiviisauden opiskelussa jokainen sukupolvi tuntuu aloittavan alusta.

Siksi ikivanhatkin elämäntaito-ohjeet vakuuttavat edelleen. Vanhan testamentin viisauksikirjallisuus puhuttelee nykyihmisiäkin. Ken epäilee tätä, tarttukoon *Sananlaskujen kirjaan* tai apokryfikirjoista löytyviin *Sirakin kirjaan* tai *Viisauden kirjaan*. Niiden nasakat oivallukset osuvat maaliin niin että napsahtaa.

Miten oppisin elämään?

Miten arjen viisautta, sitä kuuluisaa sydämen sivistystä, voisi oppia? Kristillinen vastaus sanoo: tule mukaan hengelliseen elämään. Liiku arkena ja pysähdy pyhänä. Näet silloin elämäsi kirkkaammin.

Kannattaa ottaa tavaksi pysähtyä Jumalan eteen. Kirkon menoisista saattaa olla paljonkin apua. Moni on

Jokainen sukupolvi aloittaa alusta

kokenut kirkossa istuessaan, että oman elämän näkee-kin uudella tavalla. Tärkeysjärjestykset selkenevät ja kasvun paikat paljastuvat.

Sekään ei haittaa, että kuningas **Salomonin** tavoin pyytää: ”*Anna minulle ymmärtävä sydän*”. Ja sitten mietitään, mihin erityisesti tarvitsen ymmärrystä. Kun antaa tilaa ja aikaa itsensä tutkimiselle, saattaa oivaltaa jotakin tärkeää.

Tapahtuu se mistä *Sananlaskujen kirja* puhuu. Viisas harkitsee mitä tekee.

Homo sapiens: viisauden tihentymä

Kristityillä on ollut aivan erityinen syy innostua viisauden hyveestä. Raamatun mukaan Jumala loi kaiken sanan kautta. Tuon sana on Jeesus Kristus. Hänen yksi nimensä kun on *Sana*, kreikaksi *Logos*, mikä tarkoittaa myös viisautta.

Koska persoonallinen *Viisaus* on luonut kaiken, hän kaitsee kaikkeutta ja kuljettaa sitä tahtomaansa päämäärää kohti. Luomakunnan tarinalla on juoni, se ei ole vain sokean sattuman leikkiä.

Jumalan kuvana ihminen on osallinen Luojaansa viisaudesta. Hän aavistaa Jumalan todellisuuden kaiken näkyvän takana. Hän tunnistaa moraalisesti oikean ja hän kammoaa pahaa.

Ihminen on siis viisauden tihentymä, *homo sapiens*. Hän kun kykenee järjelliseen toimintaan. Hän tiedostaa itsensä, hän oppii tuntemaan ympäristöään ja hän osaa kiittää Luojaansa.

Enkelit tekevät tätä kaikkea vielä paremmin, joten he ovat vieläkin tiiviimpiä viisauden tihentymiä. He loistavat ihmisiä kirkkaammin.

Mutta lähtee ihmisistäkin loiste. Myös silloin kun hän oivaltaa jotakin ja ahaa-lamppu syttyy.

TASAPUOLINEN ISOVANHEM

– mahdollon tehtävä

Isovanhempi, ota avuksi vaikka muistikirja, jotta olet tasapuolinen. Kateus voi pilata sisarus- tai serkussuhteita.

TULIA-HYTTINEN

Kaikki lastenlapset ovat yhtä rakkaita.

Näin isovanhemmat sanovat. Tietenkin. Arkielämä todistaa joskus toista. Jotkut perilliset saavat enemmän kuin toiset. Tasapuolisuus saattaa olla käytännössä mahdotonta.

Katsotaan kuopiolaisten **Maisan** ja **Kallen** tarinaa. Heillä oli kaksi lasta. Heidän ollessaan viisikymppisiä vanhin tytär sai kaksi lasta. Isovanhemmaksi tuleminen oli tietenkin ihanaa.

Mutta välimatka toi omat ongelman- sa. Tytär perheineen asui Tampereella kolmensadan kilometrin päässä. Lisäksi Maisa ja Kalle olivat vielä työelämässä.

Niinpä he näkivät lastenlapsiaan harvakseltaan vain loma-aikoina. Ei puhuttakaan siitä, että olisi voinut auttaa arjen haasteissa.

Pariskunnan nuorempi tytär jäi Kuopioon. Hän sai lapsensa viidentoista vuoden kuluttua, samoihin aikoihin kun isovanhemmat jäivät eläkkeelle.

Nyt heillä oli hyvin aikaa isovanhemuuden tehtäviin. He olivat jatkuvasti mukana nuoremman tyttären elämässä. Tarjosivat hoitoapua, hakivat lapsia päivähoitosta, pitivät yökylässä.

”Rakastamme kaikkia lastenlapsiamme yhtä paljon”, Maisa ja Kalle sanoivat. Mutta he eivät voineet antaa kaikille yhtä paljon. Toiset saivat enemmän.

Epäreilu patriarkka

Tilanteesta tulee mieleen Vanhan testamentin kertomus **Joosefista**. Patriarkka **Jaakob** sai yksitoista poikaa ja sitten kuopuksen Joosefin. Raamatussa kerrotaan, että Jaakob ”rakasti

Joosefia enemmän kuin muita poikiaan, sillä Joosef oli syntynyt hänelle hänen vanhoilla päivillään” (1. Moos. 37:3).

Tulkitaan hieman tarinaa, niin saadaan lihaa luiden ympärille. Ehkä ikääntyneellä kantaisällä oli enemmän aikaa iltatähdelleen kuin aikanaan muille pojilleen. Nuoruudet kiireet olivat jääneet ja varallisuustilannekin oli parempi.

Niinpä Joosef sai kasvaa isänsä polvella, kun muut pojat kasvatettiin siinä työn ohessa. Hänestä tuli isälle oikein silmäterä, rakkaampi kuin muista pojista. Esimerkkinä Joosefin ykkösasemasta Raamatussa kerrotaan, että Isä Jaakob antoi tälle kalliin kauniin puvun, toisin kuin muille pojilleen. Ehkä lempipoika sai kaikkea muutakin enemmän kuin muut.

Patriarkka ei tietenkään toiminut reilusti nostaessaan yhden pojistaan jalustalle. Siitä seurasi aikanaan ongelmia. Silti vanhaa isää ei voi oikein moitita. Olosuhteet vain olivat nuorimman pojan puolella.

Näin tapahtuu nykyäänkin. Se lastenlapsi, jolle on enemmän aikaa ja joka asuu lähimpänä, tulee väkisinkin lähemmäksi kuin muut.

Yhdelle jopo, toiselle mopo

Yleensä ihmisten taloudellinen tilanne vahvistuu iän karttuessa. Vauraimmillaan ollaan eläkkeelle jäämisen kynnyksellä. Tämäkin vaikeuttaa tasapuolista isovanhemuutta.

Usein ensimmäisten lastenlasten syntymän aikoihin omat asunto- ja mökkilainat painavat päälle. Siksi syntärilahjat ja muistamiset ovat pienempiä. Kirjoja, karkkia ja pikkuleluja.

Kun perheen nuorin aikanaan perheellistyy, lainat on maksettu ja eletään jo tavarasta luopumisen aikaa. Tuleva perinnönjakokin pyörii vanhusten mielessä. Niinpä lahjat ovat nyt kalliimpia ja stipendit suurempia.

Kun ensimmäinen lapsenlapsi sai rippilahjaksi jopon, viimeinen saa mopon. Epäreilua, eikö vain?

Muista mummo kuluttajahintadeksi!

Joskus isovanhemmat eivät muista, mitä ovat kellekin antaneet. Vuodet kun vaihtuvat tiuhaan. On jatkuvasti syntymäpäiviä ja valmistujaisia. Kuka sitä muistaa, mitä kellekin antoi minäkin vuonna!

Antaja unohtaa pian lahjasetelin, mutta saaja ei. Lastenlapset muistelevat kyllä keskenään, mitä kukin sai kymppisynttärinään.

Ja mielipaha on suuri, jos stipendit vaihtelevat. Mummoa ei kuitenkaan kehdata muistuttaa siitä, että **Mikko** sai enemmän kuin **Matti** aikanaan.

Tasapuoliselta isovanhemmalta vaaditaan siis hyvää muistia. Ehkä kannattaisi pitää muistikirjaa lahjoista. Jos haluaa olla täydellinen, on vielä huomioitava kuluttajahintaindeksin korotukset, noin 0,8% vuodessa. Jos annat vuonna 2017 rippilahjaksi sata-sen, viiden vuoden kuluttua olisi annettava 104 euroa.

Kateutta väkisinkin

Tasapuolinen isovanhemuus taitaa olla tuomittu epäonnistumaan. Joskus olosuhteetkin sotivat sitä vastaan. Näin tapahtui aikanaan Maisalle ja Kallelle.

Kun heidän Tampereelle muuttanut

vanhin tytär osti omakotitalon, Kalle kävi parina viikonloppuna auttamassa remonteissa. Enempää ei ehtinyt, kun piti käydä töissä ja oli omakin kesämökki rakenteilla.

Eikä papalla tietenkään ollut mitään velvoitetta osallistua. Kukin sukupolvi vastaa itse ratkaisuihinsa.

Tilanne oli toinen, kun nuoremman tyttären perhe ryhtyi rakentamaan omaa taloaan Kuopiossa. Silloin isoisä oli jo eläkkeellä ja kädet kaipasivat tekemistä. Niinpä hän timpuroi päivittäin tyttären rakennustyömaalla. Kanto lautaa ja tiiltä. Kävi rautakaupassa ja kaatopaikalla. Mummo puolestaan hoiteli lastenlapsia ja teki eväitä rakennusporukalle.

Win win -tilanne. Isovanhemmilla mielekästä tekemistä ja tyttären taloprojekti eteni reippaasti.

Aivan kaikki eivät voittaneet. Kateus kouraisi Tampereella asuvaa tytärtä. Hän ja mies olivat yksin hoitaneet lapsensa, muutonsa ja remppansa, kun taas kuopiolainen siskonsa sai kaikkeen apua vanhemmiltaan.

Isän timpuroinnin voi laskea euroina. Senkin tamperelainen tytär teki erään yön pimeinä tunteina. Kateuden rinnalle alkoi nousta kiukku ja kauna. Mutta ääneen sitä ei kehdannut sanoa.

Kantaisän karhunpalvelus

Palataan Raamatun tarinaan kantaisä Jaakobista ja suosikkipoika Joosefista.

Erityisasema ei tehnyt Joosefille hyvää. Hän alkoi nähdä unia, joissa muu perhe kumarsi ja palveli häntä.

Tietenkin kyse oli profeettallisista unista. Joosefista nimittäin tuli aikanaan Egyptin johtava virkamies, jota kaikki

MUUS

tulivat kerran kumartamaan. Veljet eivät kuitenkaan tienneet tätä.

Heidän mielestään uni todisti, että lellipoika luulee itsestään liikaa. Hän pitää itseään muita parempana. Vanhempiaankin mahtavampana. Mikä röyhkeä narsisti!

Tämä herätti veljissä vihaa ja lopulta murhanhimon. He eivät kuitenkaan tohtineet tappaa ylimielistä Joosefia, joten he myivät hänet orjakauppiaille ja väittivät isälleen, että petoeläin oli syönyt pojan suihin.

Suosikkilapsi menettää nopeasti sisartensa ystävyuden. Minkä karhunpalveluksen isä Jaakob tekikään pojalleen.

Perinnönjaossa palataan

Edelleen moni lapsi tai lapsenlapsi kokee Joosefin kohtalon. Yksi saa enemmän kuin muut. Niinpä välit etäännyvät ja kauna kasvaa.

Joskus pitkään muhinut kipinä leimahtaa liekkiin perinnönjaossa. Yhdestä lusikasta riidellään hartaasti, koska siinä symboloituu vuosikausien koettu epätasa-arvo.

Mitä siis tehdä, ettei omalla toiminnallaan kylväisi kaunaa perillisten välille?

Näillä neljällä pääsee jo pitkälle. Halu reiluuteen. Tiedostaminen. Avoin puhuminen. Muistikirja.

KARI KUULA

Kuule historiaa

TUJJA HYTTINEN

HUUMAAVAA TUOMIEN TUOKSUA, ilma sakeana lintujen laulua. Lähellä rapisee kuusen oksa oravan alla ja saniaiset uhkuvat notkeaa energiaa. Joku kuuluu nähneen jopa nokkavarpusen.

Hautausmaa on loistava paikka rauhoittua, mietiskellä, muistella, vaikka omia läheisiä ei juuri sillä pyhällä maalla olisikaan. Jos haluaa kuulla, millaisia ihmisiä kaupungissa on elänyt, voi hakeutua opasteuille hautausmaakierroksille. Yli 20

vuotta kävijöille on avattu historiaa ihmisten, muistomerkkien tai vaikkapa kasvien näkökulmista. Uusin teema on taiteilijoiden esittely, jota avaa yhteistyössä Kuopion taidemuseon kanssa intendentti **Marianna Huttunen**.

Linja-autoasemalta lähdettäessä ollaan vanhimmissa osassa 150-vuotiaasta Kuopion Isoa hautausmaata: ensimmäinen alueen hautakivi on suuri luonnonkivi rautalaatalla. Sen alla lepää **Eero Salmelainen**, Suomen kansan satujen ja tarinoiden kerääjä ja julkaisija. Läheltä löytyvät myös Suomen surullisimman runoilijan **Kaarlo Kramsun** hauta, Suomen myydyimmän lastenkirjan *Pikku-Marjan tarinoiden* kirjoittajan **Laura Latvalan** hauta ja Suomen ensimmäisen eläinlääkärin **Mårten Lindforsin** hauta, joita esitellään Nina Pellin kierroksella.

Entä mistä kertoo yksi pitkäaikaisimmasta oppaista **Helena Rieki** ja kuka on haudattu **Minna Cantthin** viereen? Ks. tapahtumaliitteestä itseäsi kiinnostava kierros.

Pitäisikö pappien kadehtia puita?

JOKU SAATTAA AJATELLA, että Kaavin kirkosta puuttuu jotain olennaista, kun sinne ei ole maalattu alttaritaulua perinteisine Golgatan mäkineen ja kolmine ristiinnaulittuineen.

Puinen risti toki Kaavin kirkon itäpäädyssäkin toki on. Alttaritaulun paikalla on lattiasta kattoon yltävä ikkuna, josta näkyy hautausmaan vankka kuusikko. Pääsiäisen suuren sanoman sijasta kansa saa seurata vuodenaikojen vaihtumista luonnossa.

Puut eivät puhu, mutta niillä on kuitenkin paljon sanottavaa, jonka ihminen myös kuulee ja osaa lukea. ”Nyt metsä kirkkoni olla saa, voi täällä palvella Jumalaa, mun urkuni kauniit, soikaat!”, kuten runoilija **Immi Hellén** kuvaa *Paimenpoika*-runossaan, jota pelimannien kanssa olemme olleet joskus säestämässä jumalanpalveluksissa.

Metsä ei tarvitse sanoja, usein se puhuttelee meitä pelkällä hiljaisuudellaan tai lohduttaa hennolla huminallaan, jossa on samaa vienoutta kuin Seunalan Annan laulussa lapselleen **Aleksis Kiven** *Seitsemässä veljeksessä*. Raamatullisen ankan isä-Jumalan tavoin metsä kuten koko luontoakin voivat myös näyttää jylhällä ja ryskeellään taivaallisen voimansa ja jopa vihansa.

Toisaalta: jos metsä joskus pelottaa, niin yhtä lailla se antaa turvaa ja ymmärtää.

Heti lapsuudesta opin, että jos toiset ihmiset eivät kuule toiveitani, niin puut kuulevat. Sydänjuuria myöten loukattuna juoksin metsään, kiipesin puuhun, jäin istumaan oksanhankaan ja ajattelin: täällä on hyvä olla, tänne minä jään enkä varmasti laskeudu koskaan alas!

Puu ymmärsi lapsen loukattua mieltä, kuunteli nöyrästi – ja lähetti pojan tunnin kuluttua rauhoittunein mielin takaisin kotiin toisten seuraan.

Takavuosien mieliin jääneessä mainoksissa meiltä leivänsyöjiltä kysyttiin, mitä meillä oli ennen Floraa? Aivan yhtä lailla voisimme kysyä, mitä meillä ikuisuusasioista kiinnostuneilla suomalaisilla oli ennen tänne tuotua kristinuskoa ja sen kaikkivaltia Jumalaa?

Tosiasiassahan meillä oli ennen ristiretkiä jumalia ihan liiankin kanssa, kuten kansalliseepos *Kalevalasta* ja muinaisista kansantarinoista olemme oppineet. Tapi on tarhat, Mielikki metsän emäntä tai vetehinen Vellamo; ei ollut luonnonilmiötä, jolle pakana-ajan

Tuskinpa tointaa, näin ajatellen, koska luonnon sanaton puhe jos mikä avaa ihmismielen otolliseksi myös papin sanoille. Tämän olemme huomanneet vaikkapa Koillis-Savossa, kun olemme taivalta neet taas vuodesta 1995 lähtien keväisin korpien halki säyneisläisten vanhaa kirkkotietä Kaavin emokirkkoon ja takaisin.

Kuuden tunnin kävely luonnossa valmistaa meidät hengessämme iltakirkkoon niin perin pohjin ja tekee niin rauhallisen olon, ettei papin tarvitse sanoa oikeastaan muuta kuin aamen retken päälle.

Samasta maastahan me ihmiset nousemme puitten kanssa ja samaan maahan myös aikamme huojuuttuamme palaamme – jotkut valmiiksi tomuna ja tuhkana, jotkut vielä perinteisesti puuarkussakin.

Puu kuunteli lasta nöyrästi.

suomalaiset eivät olisi nimenneet omaa jumalaa, johon he voivat vedota aina hädän hetkellä.

Kohta vuosituhannen on kirkko puhunut yhden Jumalan puolesta ilman, että suomalaiset olisivat vielääkään unohtaneet muinaisia luonnossa eläviä jumaliaan. Sen verran on vain suostuttu antamaan periksi kirkon opetukselle, että osa noista jumalista on ristitty uudeleen uusitamentillisilla nimillä. Anna Antti ahvenia, Pekka pieniä kaloja...

Pitäisikö pappien olla kateellisia luonnolle tai sen puille, että ne ovat edelleen mukana meidän kuolevaisten sielunhoidossa?

SEPPO KONONEN

PYHÄN MAAN piispalla oltava hyvät suhteet joka puolelle

Papit kansan pariin ja nuoret kirkkoon, siinä Pyhän maan uuden piispan Ibrahim Azarin tavoitteet.

SARI LEHTELÄ

Kuopion hiippakunnalla on kumppanuussopimus Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilaisen kirkon kanssa. Sillä vahvistetaan yhteistyötä, hengellistä yhteyttä ja solidaarisuutta kirkkojen välillä, joita kehitetään järjestämällä vierailuja, koulutusyhteistyötä ja työntekijä- ja harjoittelijavaihtoa. Lähetysaktiiviteettiä vahvistetaan hankkeilla, joiden kautta seurakunnat voivat kolehtivaroja ja suoria lahjoituksia tukea toimintaa Suomen Lähetysseuran kautta. Lähtökohtana on keskinäinen kunnioitus, vastavuoroisuus ja tasavertaisuus.

Palestiinan kummikouluja tukevat Kuopion seurakunnista Alava ja Puijo, jotka tukevat myös kouluja ylläpitävää paikallista luterilaista kirkkoa. Kallavesi tukee Israelissa ja palestiinalaisalueilla työskentelevää **Sari-Johanna Kuittiloa**. Lähetysseuran Jerusalemin toimintakeskusta tukevat Kallavesi ja Tuomiokirkko. Siilinjärven seurakunta puolestaan tukee lasten oikeuksien puolustamista Palestiinassa Suomen Lähetysseuran yhteistyönä Defence for Children Internationalin (DCI) kanssa.

Tuore piispa, virassaan neljäs, **Ibrahim Azar** (56) puhuu hiljaisella äänellä melko hitaasti. Miehestä huokuu nöyryys ja ihmisläheisyys. Hän on papiksi vihkimisestään lähtien, 30 vuotta, palvelut kirkkonsa seurakuntaa Jerusalemissa työntekijänsä Lähi-Idän ainoa luterilainen kirkko. Edeltäjä **Munib Younan** hoisi piispan virkaa 20 vuotta.

Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilaisen kirkon uusi piispa **Ibrahim Azar** toivoo, että papit jalkautuvat ihmisten keskelle kuuntelemaan, mitä kirkolta toivotaan ja millaiset huolet heitä painavat. Hän haluaa vähemmän puheita, enemmän toimintaa.

Elintärkeät suhteet joka taholle

Hyvät suhteet kaikkiin mahdollisiin tahoihin on ensiarvoisen tärkeää Pyhän maan kirkolle. Piispan tehtävä on hengellinen, kulttuurinen ja poliittinen.

”Piispan odotetaan edustavan Lähi-idän kristittyjä, luterilaisia ja palestiinalaisia. Haluan, että meillä on entistä läheisemmät suhteet kaikkiin tahoihin”, Azar sanoo.

Kirkolla on piispan mukaan monia isoja haasteita. Hän uskoo, että niihin vastaminen onnistuu, kun oma luterilainen identiteetti on vahva. Silloin on helpompaa tehdä yhteistyötä muiden kanssa. Evankeliumi on kaiken ytimessä.

Kasvatus kodeissa ja kouluissa

Luterilaisuuden parhaita perinteitä on piispan mukaan se, että hengellisyys on läsnä perheiden arjessa, ruokarukouksissa ja lauluissa. Piispa haluaa vahvistaa perheiden elävää kristillisyyttä.

”Kristillinen kasvatus oli meillä ennen vahvaa. Haluan auttaa ihmisiä löytämään tämän perinteen. Vaikka elämäntyyli on muuttunut, tarvitsemme hengellisen ulottuvuuden. Toivon, että nuoremme löytävät hengellisen yhteyden kirkkoon.”

Piispa arvostaa Lähetysseuran tukea kirkon kasvatus työhön. ”Kasvatus on kirkkomme tärkeintä työtä. Sen kautta kasvatamme suvaitsevaisia aikuisia ja rakennamme Pyhään maahan parempaa tulevaisuutta.”

Mistä nuorille työpaikkoja?

Kristittyjen määrä Lähi-idässä vähenee jatkuvasti. Se johtuu osittain muslimiperheiden isommista lapsiluvuista, mutta myös kristittyjen poismuutosta. Miten piispa näkee Pyhän maan kristittyjen tulevaisuuden?

”Olemme vähemmistö, mutta juuremme ovat täällä. Täältä kristinusko sai alkunsa, ja meillä on tärkeä rooli elää muslimien ja juutalaisten rinnalla”, Ibrahim Azar sanoo.

Entä mitä piispa vastaisi nuorelle ammattiin valmistuneelle tai tutkinnon suorittaneelle palestiinalaiselle, joka ei löydä työtä ja suunnittelee muuttoa ulkomaille paremman elämän toivossa?

”En voi neuvoa häntä jäämään, koska en voi tarjota hänelle työtä. Mutta meidän täytyy kirkkona tehdä enemmän, jotta nuorille löytyisi työpaikka kotiseudulta.”

Uskontojen erot kärjistyvät

Ibrahim Azarin mukaan vaikuttaa siltä, että uskontojen uskonnollisuus vahvistuu. Se ei hänestä ole hyvä asia, jos se merkitsee ajassa taaksepäin siirtymistä ja lisääntyvää erottautumista toisiin uskovis-

ta. Vaarana on radikalisoituminen.

”Jerusalemissakin näkee nykyään entistä enemmän musliminaisia, jotka käyttävät hijabia (hiukset peittävää liinaa) tai niqabia (kasvot lähes kokonaan peittävää huntua). Ennen huivia käytti 2–3 kymmenestä naisesta, nykyisin heitä on kahdeksan kymmenestä.”

Piispa on myös pannut merkille, että muslimiehet yhä useammin istuvat bussissa eri puolella kuin naiset ja kävelevät kadulla eri puolella kuin naiset. Uskonnollisten juutalaisten osuus väestöstä kasvaa myös Israelissa.

”Meillä palestiinalaisilla on hyvä perinne, jossa muslimit ja kristityt elävät sovussa toisiaan kunnioittaen. Nyt sijaa saa opetus vain islamista totuutena. Fanaattisuus on lisääntynyt.”

Kristittyjen vastaus tähän ilmiöön on piispan mukaan vahvistua omassa uskossaan toisin uskovia kunnioittaen.

”Meidän pitää rakastaa, kunnioittaa ja suvaita kaikkia ihmisiä entistäkin syvemmin. Näin olemme suolana ja valona täällä Lähi-idässä. Meidän täytyy löytää keinot elää yhdessä rauhassa.”

SARI LEHTELÄ

■ Jordanian ja Pyhän Maan evankelis-luterilaisessa kirkossa on 2000 jäsentä ja 6 seurakuntaa: Jerusalemissa, Betlehemissä, Beit Jalassa, Beit Sahourissa, Ramallahissa ja Ammanissa Jordaniassa

■ Valtaosa Palestiinalaisalueen Länsirannan 2,7 miljoonan väestöstä on muslimeja. Juutalaisia (siirtokunnissa) 12–14 prosenttia, kristittyjä pari prosenttia

■ Palestiinalaisalueen Gazan 1,8 miljoonasta asukkaasta 99 prosenttia on muslimeja

■ Hyvätasoisien koulujen kautta kirkoilla on kokoaan suurempi vaikutus yhteiskuntaan. Länsirannalla ja Itä-Jerusalemissa on 60 kristillistä koulua, joissa opiskelee 10 prosenttia alueen kouluikäisistä

■ Valtaosa yksityiskouluista on kirkkojen kouluja. Muslimiperheet lähettävät lapsiaan niihin saamaan hyvän koulutuksen

■ Kirkon neljässä koulussa oppilaita 2150, joista 60 prosenttia muslimiperheistä

■ Suomen Lähetysseuralla on 190 kummioppilasta Jordanian ja Pyhän maan luterilaisen kirkon kolmessa koulussa

BRN GRAY

KIRKOLLISET

TUOMIOKIRKKO

KASTETUT

Miro Adrian Strand, Aura Linnea Kalliokoski, Jore Tapani Malviala, Maija Emilia Kuokkanen, Veera Helmi Julia Tuovinen

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Tomi Sebastian Riipinen ja Verna Jefemia Tavila

KUOLLEET

Väinö Olavi Piilonen 88, Veikko Pietari Keinänen 81, Timo Oskari Pikkarainen 86, Markku Juhani Koivisto 62, Eeva-Anneli Kähkönen 74, Eeva Kustaava Ranta 92, Rauha Anneli Immonen 74, Mikko Juhani Ylönen 64, Jouko Einar Toikkanen 88, Eva-Liisa Harjunpää 81, Immo Armas Laitinen 80, Anna Eliina Happonen 96, Irja Voutilainen 83, Sirkka-Liisa Varkila 92, Ilkka Tuomo Soininen 60, Mirja Tuulikki Huttunen 90, Viljo Kalle Kukkonen 65, Kaija Inkeri Laakkonen 81

ALAVA

KASTETUT

Jooa Oliver Tanskanen, Julia Pauliina Haapamäki, Aaro Olavi Koponen, Niilas Kasperi Huosian-maa, Akseli Urho Jeremias Voutilainen, Hilla Helena Pekkarinen, Anssi Tapio Romppanen, Vilho Veli Ilmari Pyykönen

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Antti Tapani Saari ja Eeva Maria Levy, Jouko Tapani Koistinen ja Helena Marketta Käyhkö, Mika Markus Oksanen ja Nina Kristina Hautamäki

KUOLLEET

Marja-Leena Leskinen 82, Toivo Samuli Oksanen 83, Eino Johannes Miettinen 84, Terttu Tellervo Olkkonen 88, Anna Kaarina Tissari 84, Reino Tuomas Karjalainen 92, Kustaa Tapio Kokkonen 79

JÄRVI-KUOPIO

KASTETUT

Veera Maria Huusko, Nilsii; Sofia Kaarina Salo, Riistavesi; Ada Eveliina Taskinen, Muuruvesi; Peppi Elsa Emilia Miettinen, Tuusniemi; Ella Karoliina Vanttinen, Vehmersalmi; Sanni Sofia Puustinen, Muuruvesi; Aku Tapani Väänänen, Nilsii

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Jari Markus Pitkänen ja Marja Pauliina Lankinen, Nilsii; Antti Veikko Samuli Kokkarinen ja Jenni Maaret Miettinen, Muuruvesi; Janne Pentti Hannes Virtaharju ja Erika Iida Johanna Remes, Vehmersalmi

KUOLLEET

Elli Miettinen 87, Tuusniemi; Valma Maria Räsänen 77, Kaavi; Rauno Kullervo Venäläinen 64, Riistavesi; Maire Orvokki Leppänen 81, Kaavi; Vilho Sakari Heikkinen 74, Nilsii; Taimi Maria Lipponen 90, Kaavi; Artturi Eimert Spoof 92, Nilsii; Esa Väättäinen 85, Nilsii; Leila Anneli Miettinen 84, Riistavesi; Aarne Ensio Pirinen 88, Kaavi; Yrjö Pekka Smolander 89, Kaavi; Liisa Tuulikki Voutilainen 78, Muuruvesi; Anna Alina Räsänen 75, Kaavi; Toivo Pietari Hallikainen 61, Juankoski; Kaarina Kyllikki Honkanen 76, Tuusniemi;

Terttu Smolander 86, Tuusniemi; Toimi Untamo Iivanainen 87, Vehmersalmi; Terttu Hilma Taskinen 77, Nilsii; Vesa Jalmari Knuutinen 86, Vehmersalmi; Martta Maria Ollikainen 92, Nilsii; Kaisa Lyydia Kettunen 85, Juankoski; Heikki Ilmari Erola 70, Nilsii; Martta Eliina Veteli 82, Juankoski; Hannu Pekka Holopainen 62, Riistavesi; Erkki Olavi Mikkanen 76, Nilsii; Helga Johanna Hakkarainen 86, Säyneinen; Mikko Juhani Mustonen 80, Tuusniemi; Veikko Ryhänen 91, Nilsii; Anna-Liisa Pursiainen 98, Riistavesi; Kaapo Akseli Hyvönen 84, Juankoski; Esko Vilho Petteri Nevalainen 63, Tuusniemi; Ilma-Annikki Nevalainen 83, Tuusniemi; Martta Helena Martikainen 96, Nilsii; Antto Johannes Mertanen 92, Nilsii; Lotta Ilona Pirinen 87, Nilsii; Tyyne Hellevi Launonen 81, Nilsii; Ari Pekka Lievonen 65, Kaavi; Vieno Maria Tolppanen 76, Kaavi

KALLAVESI

KASTETUT

Luka Samuli Rytkönen, Pirjo Asta Matleena Tiihonen, Eemil Oskari Mutanen, Riku Tuomas Eemeli Moisala, Matti Onni Olavi Huttunen, Olivia Elina Mikkonen, Ella Helga Helena Taskinen, Patrik Ossian Kuisma, Jussi Tapio Karhunen, Alma Lempi Lydia Humalajoki, Alina Inkeri Hirsimäki, Saimi Annika Mononen, Nuppu Anna Ilona Helin, Joonas Julius Taskinen, Alina Iida Eveliina Jutila, Aatu Kasper Johannes Shemeikka, Nelli Melinda Haakana, Felicia Samantha Jakka, Benjamin Milo Emil Laitinen, Eelis Aapo Oskari Mikkonen, Pablo Oscar Sebastian Risku, Ohto Sebastian Ylikärppä, Aapo Matti Tapio Venäläinen, Liisi Valma Ilona Kokkonieni, Elli Olivia Lapp, Akseli Viljam Luostari, Nelli Jekaterina Miettinen, Bea Olivia Pirhonen, Hilla Tinja Justiina Viskari, Nella Lahja Aliina Kosunen, Emmi Aurora Mononen, Konsta Tuomas Soininen, Loviisa Sylvia Larvanto, Hugo August Urhea Willman

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Juha-Pekka Sopanen ja Katja Annikki Kuikka, Ari Anders Bäckman ja Laura Susanna Venäläinen, Juha Tapio Merilä ja Anu Maaria Hassi, Lasse Taneli Tolvanen ja Sanna Eveliina Tikkanen, Jarmo Antero Pesola ja Merja Sinikka Miettinen, Lauri Pekka Aleksi Tuppurainen ja Meeri Marianne Eronen, Jussi Tapio Karhunen ja Anu Aino Annikki Mikkonen

KUOLLEET

Veijo Antero Pylkkänen 71, Kyösti Kalevi Eskelinen 71, Veli Pekka Pitkänen 54, Jorma Ensio Thil 60, Niilo Olavi Petjala 66, Merja Anneli Juutinen 50, Vieno Kaarina Saastamoinen 69, Anna Helvi Leppänen 100, Pertti Otto Juhani Pirskanen 72, Tyyne Liisa Päivinen 95, Aini Liisa Koskinen 95, Kaija Kyllikki Karttunen 79, Eeva Maria Niskanen 85, Toivo Antero Tossavainen 87, Pauli Aatos Valta 77, Leena Kaarina Pennanen 82, Esa Henriikki Jumpponen 61, Taimi Leena Matilainen 92, Liisa Koponen 78

MÄNNISTÖ

KASTETUT

Juho-Pekka Olavi Laitinen, Miio Eetu Juhana Eloranta, Milo Oliver Haapaniemi, Leevi Ilpo Tapio Salminen, Malla Meerit Saari,

Loviisa Talvikki Ojala, Nella Erika Ronkainen

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Jon Jesper Ruuth ja Laura Emilia Kiljander, Antti Juhani Väänänen ja Miia Pauliina Herranen, Joonas Ilari Nieminen ja Helena Aleksandra Aaltonen, Lauri Juhani Nurminen ja Helena Erika Pakarinen

KUOLLEET

Asta Marjatta Koski 86, Heli Anneli Mononen 89, Pertti Raino Juhani Kovanen 62, Jorma Aaro Kalevi Taskinen 64, Anssi Samuli Lonka 84, Niilo Matti Julkunen 74, Erkki Pentti Nurmi 93, Ulla Onerva Vainio 74, Seppo Kalevi Karttunen 60, Marja Liisa Hannele Hänninen 62, Toini Inkeri Kosunen 78, Maija-Liisa Viitapuro 82, Aino Eliina Venäläinen 85, Oskari Räsänen 81, Liisi Irene Tuomainen 89, Kirsti Annikki Antikainen 81

PUIJO

KASTETUT

Julius Jasseri Eeli Mikkola, Lumi Maria Linnea Ahonen, Jalo Jasper Saul Mettala, Ester Toini Aliina Ansamaa, Elea Aada Johanna Oittinen, Elea Maria Linnea Hytönen, Erik Viktor Snellman

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Ville Antero Heinonen ja Vuokko Eveliina Ruuskanen, Anssi Matti Sakari Vehkoja ja Roosa Emilia Kolehmainen, Niko Oskari Piik ja Johanna Sisko Susanna Tanninen

KUOLLEET

Paavo Johannes Kankkunen 72, Vieno Elsa Saastamoinen 98, Leena Kyllikki Holopainen 73, Mauri Kullervo Muona 69, Erkki Antero Ropponen 94, Lauri Johannes Korhonen 97, Aune Martta Ruuskanen 87, Eira Onerva Annikki Kuokkanen 81

SIILINJÄRVI

KASTETUT

Jori Petteri Jeremias Kolari, Eevi Taika Tuulia Kokkonen, Eevi Taika Tuulia Kokkonen, Eevi Taika Tuulia Kokkonen, Milo Sebastian Korkalainen, Eero Antero Leskinen, Iida Olga Maria Hautsalo, Nooa Lenni Olavi Murtomäki, Iivo Kalevi Hiltunen, Kerttu Anna Maria Juntunen, Konsta Vilho Juhani Ippatti, Mikael Eeli Juhani Lukkari, Eeli Olavi Ahonen, Aamu Ella Sofia Koponen, Emil Kaspien Ollikainen, Peetu Matias Antero Vartiainen, Vili Iikka Aku Väättäinen, Aatos Urho Sakari Rossi, Selma Aliisa Tuovinen, Aada Helmi Maria Tolonen, Iiro Anton Oinonen

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Heli Anita Hartikainen ja Lauri Tapio Pitkänen, Arttu Mikko Kalevi Niskanen ja Minttu Matleena Heino

KUOLLEET

Anna-Veera Ylönen 87, Aimo Korhonen 82, Raimo Kalevi Koponen 49, Kyösti Petter Juvonen 79, Lempi Lyyli Korhonen 91, Pauli Juhani Jaakoppi Vuorensyrjä 74, Jori Petteri Jeremias Kolari 2 kk 20 pv, Sisko Liisa Toivanen 87, Eeva Elisabet Hartikainen 86, Riitta Annikki Lukin 77, Osmo Johannes Ovaskainen 64, Juha Sakari Timonen 61, Kerttu Liisa Koponen 90, Vilho Ensio Könönen 94, Aimo Lauri Kalevi Julkunen 76, Eero Kustaa Mönkkönen 74, Jorma Tapani Jäppinen 64, Helga Kaarina Mäki 89, Viljo Antero Martikainen 73, Tauno Ruotsalainen 89

Twaarna

LIIAN USEIN unohtuu, että kristinusko on kaikkien pelastuksen ja valon usko. Valo vapauttaa, hoitaa, lämmittää ja pelastaa minut omalta pimeydeltäni.

FREIJA ÖZCAN 20.5.

SANALLISTA

Katoavat ja katoamattomat aarteet

1. Tim. 6: 6–12

USKO on suuri rikkauden lähde, kun tyydymme siihen, mitä meillä on. Emme me ole tuoneet mitään mukanamme maailmaan, emmekä voi viedä mitään täältä pois.

Kaikki se, mitä en vie mukanani

Lego-lehti. Pienen pojan äidin painajainen. Haluaisin tuon. Ja tuon. Äiti, tätä minä erityisesti toivoisin. Laskemme jälleen kerran päivät jouluun ja käymme jälleen kerran keskustelun siitä, miten kaikkea ei voi saada, ja miten on mietittävä, mikä on oikeasti tarpeellista ja mikä ei.

Vaatekauppa. Alennusmyynti. Piipahdan vain sisällä ihan nopeasti katsomassa. En osta mitään. Katsos, tuossahan olisi hyvinkin käyttökelpoinen vaate työkäyttöön. Pian ripustan uuden mustan mekon vaatekomeroon niiden muiden mustien mekkojen viereen.

Etenkin kesän kynnyksellä minuun iskee valtava ympäristöahdistus. Kun näen kaiken heräävän eloon, haluan muuttaa elämäntapojani ekologisempaan suuntaan. Poden syyllisyyttä huushollini muovipurkeista, yli pursuilevasta vaatekaapista, lastenhuoneen lelupaljoudesta ja siitä, etten tällä kertaa ostanut luomumaitoa. Yritän enemmän elää niin kuin opetan.

Ehkä en haluaisikaan viedä mukanani mitään, mutta pitäisikö oikeasti kysyä, mitä jätän jälkeeni? Olen kiitollinen kaikesta siitä, mitä minulla on ja mihin kaikkeen minulla on mahdollisuus. Mutta kuinka osaisin joskus jättää jonkin mahdollisuuden käyttämättä, sillä etenkin kesän kynnyksellä luomakunta huutaa minulle: ”Minä olin täällä ennen sinua! Minä haluan olla täällä myös sinun jälkeesi!”.

ELINA KNUUTTILA
VS. SEURAKUNTAPASTORI
MÄNNISTÖN SEURAKUNTA

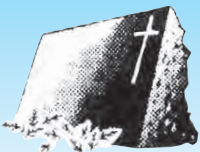
LÄNSIVUOREN HAUTAUSHUOLTO

Savonkatu 25, Kuopio
(Sokoksen takana)

www.lansivuoriky.fi
p. 017 261 3665

Hautakivi näyttely
liikkeessämme
-tervetuloa tutustumaan!

HAUTAKIVET SUORAAN VALMISTAJALTA

VARPAISJÄRVEN GRANIITTI OY

Savonkatu 24, Ollinpuisto,
Kuopio, puh. 017 263 3408
Graniitintie 7, Varpaisjärvi
puh. 017 771 811

Myös lisänimien kaiverukset
ja kivien enstisöinnit

Sähköasennus Hannu Tuomainen Puh. 050 553 8767

info@sahkoasennusht.fi
www.sahkoasennusht.fi

KOTISIIVOUSPALVELUT ammattitaitoa kotisi parhaaksi

t a l o u s a s e m a .fi
0440-769 670

KOTITALOUS
VAH 50 %

YKS.SOS.PAL
TUOTTAJA

• Matot • Vuodevaatteet • ym.

PYYKKISATAMA

Itkonniemenkatu 27, 70500 Kuopio
Puh. (017) 263 3128
www.pyykkisatama.fi

Muistotilaisuudet Hoikantie 8 Tuusjärvi

Soita ja kysy lisää
p. 040 413 1405
p. 050 590 3552

Mainosmyynti Eine Kotamaa 050 315 5849

eine.kotamaa@slpmedia.fi

Seuraava julkaisupäivä 27.6.,
varaukset 13.6. mennessä.

KUSTANNUS

Talous-Renki palveluksessanne kodin ja pihan huolto- ja remontti- työissä sekä arjen askareissa.

Soita ja kysy lisää! P. 041 578 1654
www.talous-renki.com

Usko. Toivo.
Rakkaus.

SINI-MARJA KUUSIPALO

LÄHETYSPIIRISSÄ maailman kolkat tulevat lähelle kotikylään. Kuvassa siilinjärveläisten piirien ohjaajat Pirkko Salmela (vas.) ja Eeva Jäppinen.

Pienellä panoksella mukana **SUURESSA**

Ruohonjuuritason lähetystyötä seurakunnissa tehdään lähetyspiireissä.

Siilinjärveläinen **Eeva Jäppinen** on hiljattain alkanut ohjata kotikylänsä Koivusaaren lähetyspiiriä. Lähetyspiiri on Jäppiselle lämmihenkinen ja rauhoittava ilta työkiireiden keskellä: "Totuin käymään lähetyspiirissä jo lapsena. Oli luontevaa jatkaa, vaikka kotikylä onkin muuttunut."

Lähetyspiirit ovat seurakuntakokouksia, joissa on esillä etenkin oman seurakunnan tukema lähetystyö. "Lähetit kiinnostavat. Luemme heidän kirjeitään ja saamme tietää elämästä maailmalla", **Pirkko Salmela** Vuorelan lähetyspiiristä kertoo.

Kodin ovet avoinna

Kirkko ja koti -lehden levikialueella kokoontuu parikymmentä lähetyspiiriä. Niis-

sä tavataan tuttuja, juodaan kahvit, puhutaan lähetyksestä ja ollaan yhdessä. Joissain tehdään käsitöitä lähetysmyyjäisiin. Useimmat piirit toimivat vapaaehtoisvoimin mutta ottavat mielellään seurakunnan työntekijöitä ja muita vierailijoita kertomaan lähetyksestä.

Osa lähetyspiireistä kokoontuu seurakuntalaisten kodeissa, mikä lisää kotoisuutta. Etenkin maalla lähetyspiirit ovat yksi kyläyhteisön kokoontumipaikoista.

"Piirillä on kylällämme yhteisöllinen merkitys: vaihdetaan kuulumisia ja keskustellaan kylän asioista. Seurakunnan työntekijät tulevat lähetyspiirissä käydessään tutuiksi", Eeva Jäppinen kuvaa Koivusaaren piiriä.

Lähetyspiireissä konkretisoituu yksi Suomen luterilaisen kirkon Yhteinen todis-

tus -linjauksen ajatuksista: lähetystehtävä toteutuu, kun seurakunta antaa kaikille jäsenilleen mahdollisuuksia oman panoksensa antamiseen ja vapaaehtoistoiminnalla vahvistetaan yhteisöllisyyttä.

Yhdessä hyvää

Kirjeissään lähetit kertovat työstään ja pyytävät rukoilemaan työnsä puolesta. Lähetyspiirissä näitä aiheita viedään Taivaan Isän suuntaan.

Lähetyspiiriläiset osallistuvat kansainväliseen auttamiseen myös aineellisesti. "Me pidämme arpajaiset, joista saadut varat lahjoitetaan lähetystyölle. Vuodessa saamme kokoon noin tuhat euroa", Eeva Jäppinen kertoo.

Toisissa piireissä kahviraha ohjataan seurakunnan lähetystyöhön.

"Yhdessä saamme hyvää aikaan. Piirimme tekee merkityksestä työtä", Jäppinen iloitsee.

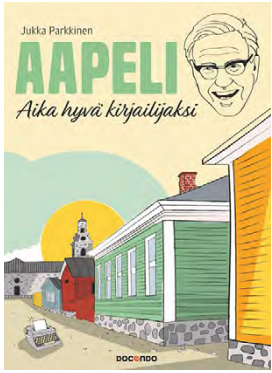
"Kokoontumme lähetyskäs-kyn innoittamana. Jokainen voi pienellä panoksella olla mukana suuressa työssä", sanoo Pirkko Salmela, joka on ohjannut piiriä viitisentoista vuotta.

Salmelan mukaan piiriläiset ovat maan hiljaisia, jotka lähetys ja ilosanoma saavat liikkeelle.

Nykyisellään lähetyspiirit kokoavat erityisesti eläkeikäistä väkeä. "Lähetyspiiri voisi toteutua myös Facebookissa. Myös lähetit itse kokoavat kannattajiaan sosiaalisen median ryhmiin", sanoo lähetystyssihteri **Jenni Shakya** Siilinjärven seurakunnasta.

SINI-MARJA KUUSIPALO

KIRJALLISTA

Jukka Parkkinen:
Aapeli – Aika hyvä
kirjailijaksi. Docendo.
2018. 447 s.

Aika hyvä savolaiseksikin

MIKÄPÄ kuvaisi menneen ajan Kuopiota paremmin kuin Pikku Pietarin piha, Meidän herramme muurahaisia tai Vinski? **Jukka Parkkinen** kirjoittaakin, että murre oli yli 4000 pakinan kirjoittaja **Aapeli**lle tärkeä asia. Moni pakina huvittaa yhä.

Oman sijansa saa kalakukko, jonka sisältö oli kirjailijan miehestä runsas toisin kuin ajan romaani. Muikkua vääräleuka vertasi toiseen yhtä vaikeasti pyydystettävään: naiseen. Kiiski sopi kukkoon hyvin, sillä se pehmeni uunissa kuin polli-tikoilla selkäranka.

Savolaisena sanataiteilijana Parkkinen ottaa mukaan myös kollegat **Olavi Siippaisen**, **Jorma**

Korpelan ja **Martti Merenmaan** sekä sellaiset kuuluisuudet kuin Hanna Partasen tai kirkonmies Ukko Ranetin. Mukana on myös paikallisten tarinoita itsestään Aapelista.

Jokunen painovirhekin on harmillisesti mukaan eksynyt: Parkkisen ja allekirjoittaneen tietokirjailijakollega **Kaija Vuorion** tyttönimi on tekstissä kahdesti väärin, onneksi se on lähteissä oikein. Ennen muuta sivuilla tulee vahvasti esille aikansa Aapeli-analyysi, mutta Parkkinen panee omatkin sormensa soppaan, onhan hän monipuolisena lasten- ja nuortenkirjailijana armoitettu humoristi.

TERHI LAITINEN

LYHYESTI

Kuopiossa SRK:n julkistamisjuhla

KUOPIOLAISNUORET musisoivat Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksen äänitteelle, jonka julkistamisjuhla oli hiljattain Kuopion Rauhanyhdistyksellä. *Alussa oli Sana* –äänite koostuu virsistä, hengellisistä lauluista ja Raamatun teksteistä.

Kuopiolaisten nuorten kuoro lauloi juhlassa johtajanaan **Vesa Linnanmäki**. Raamatuntekstejä luki äänitteelläkin tekstit lausunut **Matti Kontkanen** ja huilua soitti **Mirja Juvonen**, selloa **Jenni Koskimäki** ja urkua **Hannele Mehtälä**.

Suuri osa levyn sovituksista on Kuopiossa Sibelius-Akatemiassa opiskelleiden kanttoreiden kuten **Arto Turpela**, **Olli Kinnunen**, **Eero Kukko** ja **Vesa Kaja-**

va tekemiä. Sello- ja huilusoolot ovat **Anna-Mari Linnan** käsialaa.

Mistä idea äänitteeseen syntyi, kuoronjohtaja **Vesa Linnanmäki**?

”Olin johtanut nuorten kuoroa ja soitinryhmää projektiluonteisesti esimerkiksi Kallaveden kirkon sävelhartauksissa. Kuulijoiden palautteen rohkaisemana syntyi idea äänitteestä.”

Kuopiossa pidetystä julkistamisjuhlasta tulee video *Päivämiehen* verkkosivuille. Äänitteen lisäksi nyt julkistettiin teologian tohtori **Jukka Palolan** kolmentoista vuoden tutkimustyön tulos: psalmikommentaar *Puhetta Jumalalle ja Jumalasta*, **Anita Kallion** runoteos *Koti odottaa asujaansa*, **Tiina-Liisa Lohen** lastenkirja *Niila kotisu-*

viseuroissa ja **Marja-Liisa Vähä-söyringin** pienoisromaani *Poikamies*.

Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys julkaisee vuosittain yhteensä noin 20 lastenkirjaa, romaania, hengellistä tai teologista kirjaa, musiikkita- tai saarnaäänitettä. Sen taustaliike on vanhoillislestadiolainen herätysliike, joka on suurin evankelis-luterilaisen kirkon herätysliikkeistä. Kuopiossa Rauhanyhdistyksen toiminnassa on viikoittain mukana toista tuhatta ihmistä.

Levyä voi lainata Kuopion kaupunginkirjastosta ja ostaa SRK:n verkkokaupasta tai Rauhanyhdistykseltä osoitteessa Ahmantie 22 tilaisuuskäytön aikana.

Suunnitteletko ekohäitä?

KESÄLLÄ HÄÄKELLÖT soivat 146 vihkiparille Kuopion evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Häät ovat monille elämän suurin juhla, jonka järjestämisessä ei pihtailla. Niidenkin suunnittelussa voi silti ajatella ympäristöä juhlapäivän toteutuksen kärsimättä. Seuraavat ideat ovat kertoneet Ekokumppaneitten projektipäällikkö **Harri Helin** ja ympäristöneuvoja **Tiina Hakala**.

Kauniin hääasun ei tarvitse olla kertakäyttöinen, kun puvun saa muokkaamalla vanhaa, lainaamalla tai vuokraamalla. Ehostukseen voi käyttää luonnonmukaista kosmetiikkaa ja hyödyntää itsetehtyjä ja lainakoruja. Vihkisormuksiin kannattaa valita jokin toinen materiaali kuin uusi kulta, sillä sen ympäristövaikutus on todella iso.

Noin viiden gramman kultasormuksen luonnonvarojen kulu on jopa 2700 kiloa. Sormeen sujahtaa yhtä hyvin tuohinen tai perintösormus.

Lahjaksi voi pyytää aineetonta hyvää, kuten palveluksia ystäviltä. Turhakkeiden saantia ehkäisee myös lista tarpeellisista tavaroista tai rahalahja.

Juhlapaikka luonnon keskellä tai vaikkapa työpaikalla on persoonallinen ja ympäristölle ystävällinen vaihtoehto. Koristele tila kierrätettävillä tai vuokra-koristeilla. Perintöliinat ja -tavarat ovat arvokkaita, tunteikkaita ja rasittaneet luontoa jo kerran eli ovat nyt ekotehokkaita. Luonto kiittää, kun juhlapaikoille siirtyminen käy julkisilla tai kimpapakyydeillä.

Jos haluaa häihin elävät somisteet kukista, niitä ei

tarvitse tilata kaukaa. Pihalla voi kasvattaa kesällä esimerkiksi sireeneitä, ruusuja ja kellokukia. Lähiluonnon ja kasvimaan antejakin kannattaa hyödyntää. Kuinka olisi syötävät koristekukat ja -yrtit, jotka käyteään ruuan kanssa pois? Tarjoiluissa suosimalla kotimaista luomua välttää ympäristömyrkyt ja ilmastoa rasittavat pitkät kuljetukset. Pulloveden ja ulkomaisen alkoholi korvaajat löytyvät talousvedestä sekä kotimaisesta alkoholista.

Häämatkalla lentomatkailu rasittaa ympäristöä, joten sitä kannattaa välttää. Jos kuitenkin menee jonnekin lentäen, kannattaa viipyä perillä pidempään. Hieno lähikohde on esimerkiksi maisemallinen Näsijärvi. ”Lähdettäiskö ulkomaille Tampereelle?”

LUKIJAN KUVA

Lähetä Lukijan kuva
kirkkojakoti@evl.fi

KEVÄÄLLÄ luonto on vehreimmillään.
Kuvan Puijon laavulta lähetti EJ Seppänen.

LUOTTAMUSHENKILÖ

Kirkko muuttuu turvallisesti

MINUN elämässäni kirkko on aina ollut mukana ja kirkko on osa minua. Toki näin, kun olen papin poika. Ja siinä varmasti onkin syy siihen, miksi haluan olla mukana seurakunnan toiminnassa.

Kirkossa käydään jatkuvaa keskustelua sisällöistä: kun yhteiskunta ympärillä muuttuu, miten paljon kirkon on muututtava mukana. Miten nopeasti on reagoitava?

Haluan ja toivon, että kirkko keskustelee ja uudistuu. Kirkko voi olla vähän hidas. Meidän kirkko on kuitenkin muuttunut aina aikojen kuluessa.

Uskon, että suuri osa ihmisistä uskoo korkeampaan. Siitä riippuu tämän instituution tulevaisuus, miten hyvin kirkko voi olla tässä kanavana, viestin tulkitusijana ja ihmisen auttajana. Siitä ei kuitenkaan riipu uskonnon tulevaisuus.

Haluan olla mukana sellaisessa kirkossa, joka voi rauhallisella tahdilla muuttua ja näin varmistaa olevansa kulloisenakin aikana hyvä, turvallinen ja luotettava kanava ihmisten uskolle.

Toivon, että kirkko ja seurakuntalaiset rohkeammin toisivat esille niitä kaikkia hienoja asioita, joita kirkko tekee varsinaisen jumalanpalvelustyön lisäksi. Diakonia-, lähetys-, nuoriso- ja varhaiskasvatustyö toimivat tästä esimerkkeinä, ne ovat hienoa työtä lähimmäistemme puolesta.

Vaikka tämä voi kuulostaakin tähän kuulumattomalta, meidän olisi voimakkaammin kerrottava julki tätä kaikkea hyvää, jota teemme. Osaltaan se varmasti vähentäisi kirkosta eroamisista ja sitä kautta helpottaisi meidän taloudellista tilannettamme.

Rahan ei pidä olla keskeinen asia, mutta emme voi mitään, että se vaikuttaa mahdollisuuksiimme toimia ja siksi se on otettava vakavasti huomioon.

TIMO HARTIKAINEN

JUSSI HAKALA
MÄNNISTÖN
SEURAKUNTA

KIRKKO & KOTI

Kuopion ja Siilinjärven
seurakuntalehti.
104. vuosikerta.

Seuraava numero ilmestyy 27.6.2018

Julkaisija Kuopion ev.lut. seurakunnat, PL 1064, 70101 Kuopio, puh. 017 158 111, www.kuopionseurakunnat.fi
Toimitusneuvosto Hannu Koskelainen, Kirsi Leino, Niko Noponen, Marketta Rantama **Painos** 73 670 kpl **Toimitus** Kirjastokatu 5 A 1, 70100 Kuopio **Viestintäpäällikkö, Kirkko ja Koti -lehden päätoimittaja** Minna Siikaniva, puh. 040 4848 273, minna.siikaniva@evl.fi **Tiedottaja** Tuija Hyttinen, puh. 040 4848 236 **Tiedottaja** Ulla Remes, osa-aik. puh. 040 4848 234 **Tiedottaja** Heli Haring, osa-aik. puh. 044 414 4801 **Taitto** SLP Kustannus Oy **Ilmoitukset** Eine Kotamaa, puh. 050 315 5849, eine.kotamaa@slpmedia.fi **Tilaukset** 20 €/vuosikerta **Jakelu** Suora Lähetys Oy **Jakelupalaute** www.suoralahetys.fi tai jani.lankinen@suoralahetys.fi tai puh. 017 264 7800.
kirkkojakoti.fi • www.kuopionseurakunnat.fi

KATJA VÄÄNÄNEN odottaa Kuopion Tuomiokirkon pihalla hääpäiväänsä iloisena ja levollisena.

TEATTERIOHJAAJA luottaa Jumalan käsikirjoitukseen

Saan olla sellainen kuin olen, miten mahtavaa!

Katja Väänänen, 43, odottaa malttamattomana heinäkuuta. Hän sanoo silloin tahdon elämänsä miehen kanssa. Seitsemäs seitsemättä Kuopion Tuomiokirkossa soi Prinsessa Ruususen häämarsi ja sisään astelee säteilevä morsian vielä suurena salaisuutena pidettävässä häämekossaan.

”Morsiusmessu on sen takia, että en halua mitään pikavihkimistä”, Väänänen kertoo.

Avoliittoon vihkiminen merkitsee sitä, että Jumala tulee heidän parisuhteensa kolmanneksi säikeeksi.

”Arvostan avioliittoa. Ja olen kiitollinen, että **Tapio** liittyi kirkkoon minun hääunelmieni takia.”

Pariskunta on tutustunut toisiinsa parin vuoden ajan.

”Tapio antoi palautetta minun Jumalanpuisto-romaanistani ja niin lähdimme keskustelemaan muustakin kirjallisuudesta. Tiesimme toisemme, koska lapsemme ovat samalla luokalla.”

Erään kerran mies tuli yllättäen työkeikaltaan lähistöllä asuvan Katjan oven taakse.

”Olin tekemässä teatteriesityksen musiikkeja koneellani, kun ovikello soi. Siellä oli Tapio ja juttelimme pitkän tovin siinä ovensuussa, minä yöpuvussa keskellä päivää, kuten yleensäkin, kun kotona töitä teen. Hän kirjaimellisesti tuli hakemaan minut kotoa. Sitten vielä väitetään, että miehen löytämiseksi pitää tehdä jotakin, etteivät he kotoa

hae. Minut kyllä haettiin”, Katja Väänänen kertoo nauraen.

Kielsen Jumalan ja hengellisen opetuksen

Väänänen on kotoisin kommunistiperheestä, jossa hengellisistä asioista ei puhuttu.

”Vaikka isäni sanoi, että Jeesushöpinöitä ei saa kotiin tuoda, vanhemmat päästivät minut helluntalaisystäväni kanssa seurakunnan päiväkerhoon. Muistan kun kerhossa sanottiin, että laitetaan kädet ristiin. Minulle ei ollut opetettu, miten se tehdään. Laitoin kädet eteeni ristikkäin”, Katja muistelee.

Raamatunkertomukset muun muassa palavasta pensaasta ja muista jännittävästä tilanteista flanellokuvilla esitettynä ovat jääneet muistiin ystävän äidin pitämästä lastenkerhosta.

”Olin valtavan kiinnostunut asioista. Tiesin Jumalan olevan.”

Noin kolmikymppisenä iski kriisi, jota Väänänen pitää Jumalan kieltämisen kautena.

”Lyhyen seurustelun aikana aloin odottaa tytärtäni. Erosimme lapsen isän kanssa, kun olin vielä raskaana. En halunnut yksinhuoltajaksi ja olin Jumalalle äärettömän vihainen. Olin sitä mieltä, että kaikki oli Jumalan syytä. En ottanut vastuuta omista teoistani.”

Väänänen kielsi lapseltaan kaiken hengellisen opetuksen päiväkerhossa. Jumala oli kadonnut. Kunnes muutaman vuoden päästä nainen ymmärsi vastuun

omasta käyttäytymisestään. Samalla Jumalaan kohdistuvat syytökset alkoivat vaihtua lapsuuden aikaiseen lempeään Taivaan Isään. Kasvussa yksi etappi oli, kun Väänänen muutti tyttärensä kanssa Kuopioon, kotiseudulleen.

Riitänkö varmasti tällaisena?

Tänä päivänä Jumalani on turvallisempi ja armollisempi kuin ennen. Tiedän, että hän kestää kiukkuamiseni.”

Muutaman vuoden takaisella Kallaveden seurakunnan Alfa-kurssilla nainen kyseli tiukkojakin kysymyksiä.

”Onneksi uskalsin mennä mukaan, vaikka aluksi pohdinkin, että olenko tarpeeksi uskossa tai voinko olla hapuilleva etsijä? Riitänkö tällaisena?”

Katja Väänänen on vasta viime vuosina ymmärtänyt kuunnella itseään ja opetellut hyväksymään, että hän riittää, niin itselleen kuin Jumalalle, sekä luottamaan yhä enemmän siihen, että elämä kantaa.

”Yritän olla pinnistelemättä ja ponnistelematta elämää. Jumala näkee minut tällaisena, ja hyväksyy silti, siinä eivät pyristelyt auta.”

Väänänen on ammatiltaan teatteriohjaaja. Vuoden mittaan kertyy auton mittariin tuhansia ajokilometrejä hänen huristellessaan ympäri pitäjää. Talven ja kevään aikana hän on ohjannut Keiteleen Kesäteatterin Puhtaat valkeat lakamat -näytelmää, jonka ensi-ilta on 29.6.

”Tykkään automatkoista. Kuuntelen radiota, rukoilen ja pohdiskelen. Viimek-

si sunnuntaina ajellessani töihin kuuntelin jumalanpalvelusta. Siinä puhuttiin Jumalasta ravintona ja siitä, kuinka ihmiset ajattelevat pärjäävänsä yksin, omin voimin. Minussa on vähän sitä samaa vikaa. Olen tottunut ottamaan paljon vastuuta nuoresta asti. Kunpa aina muistaisi sen, että omaa elämäänsä ei voi käsikirjoittaa, vaan se tapahtuu ylhäältä”, Väänänen miettii.

Jumala kolmanneksi säikeeksi

Häiden järjestäminen tarkoittaa jonkun ajanjakson päättymistä ja uuden alkamista.

”Avoliitto merkitsee kuulumista johonkin. Viimeinkin olemme perhe, tiimi, ja minusta tulee rouva. Minulle on kunnia-asia olla Tapion vaimo”, Väänänen sanoo hymyillen.

Avoliiton perusta on molemminpuolinen kunnioitus.

”Rehellisyydestä en tingi. Pitää pystyä puhumaan kaikesta, ja olla sataprosenttinen luottamus.”

Millaisen vaimon Tapio sinusta saa?

”Kiukkuisen ja temperamenttisen. Onneksi hän on jo tottunut siihen”, Katja naurahtaa.

”Olen myös avoin, tarvitsen ja annan paljon läheisyyttä. Minulta saa haleja ja silittelyä. Tykkään myös keskustella.”

”Tärkeintä on se, että saan olla juuri sellainen kuin olen, keskeneräinen ja vaillinainen ja silti riittävä.”